

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2006

INES LUPŠE

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

DIPLOMSKO DELO

PLANERSKE TEORIJE IN PROSTORSKA STVARNOST

Študijski program:
GEOGRAFIJA - S

Mentor: dr. Andrej Černe, red. prof.

LJUBLJANA, 2006

INES LUPŠE

IZJAVA

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo.

Ines Lupše

PLANERSKE TEORIJE IN PROSTORSKA STVARNOST

Izveček:

V diplomskem delu Planerske teorije in prostorska stvarnost se na podlagi študije primera z metodo analize ciljev in učinkov izvedenih ukrepov izbranega projekta ugotavlja uspešnost izbranega projekta in učinke projekta na prostor.

Predstavljen je teoretični okvir planiranja – način vrednotenja učinkov izvedbenih ukrepov v prostoru. Podrobneje je predstavljen izbrani projekt Program usposabljanja in izobraževanja v kovinsko-predelovalni panogi v okviru Partnerstva Kozjansko.

Poudarek je na metodoloških pristopih, ki so se uporabili pri snovanju in izvajanju projekta, predstavljen je tudi institucionalni okvir projekta.

Ključne besede: prostorsko planiranje, planerska metodologija, Kozjansko

SPATIAL PLANNING THEORY AND SPATIAL REALITY

Abstract

The diploma thesis Spatial planning theory and spatial reality is based on a study case and as such analyses the success of the chosen project and its effects on geographic space. For this study we used the method of analyzing the aims and the effects of executed measures of the chosen project.

The thesis presents the theoretical frame of planning – the manner of evaluating the effects of executed measures in geographic space. The project Program of qualification and training in metal secondary industry within the partnership Kozjansko is presented in detail.

The emphasis is on methodological approaches which were used at preparing and implementing the project. The institutionalized frame of the project is also presented.

Key words: spatial planning, planning methodology, Kozjansko

KAZALO

	STRAN
1. UVOD.....	2
1.1. Namen in cilji.....	2
1.2. Metodologija.....	2
1.3. Zgradba diplomskega dela.....	3
2. VREDNOTENJE.....	3
2.1. Metoda za vrednotenje programov.....	4
2.1.1. Učinki posegov v prostor.....	4
2.1.2. Analiza učinkov po izbranih kazalcih	5
2.1.2.1. Opredelitev ciljev.....	5
2.1.2.2. Hierarhično oblikovanje ciljev in učinkov.....	6
2.1.2.3. Opredelitev kazalcev.....	7
2.1.2.4. Hierarhično oblikovanje kazalcev.....	8
2.1.2.5. Okvir logične povezanosti ciljev in kazalcev učinkov programa.....	8
2.1.3. Podrobnejša analiza učinkov na prebivalce in na prostor po vrstah učinkov.....	9
3. PREDSTAVITEV PROJEKTA.....	12
3.1. Umestitev projekta v institucionalni okvir.....	12
3.2. Prijavitelj projekta: Lokalni pospeševalni center Kozjansko	15
3.3. Kratka predstavitev projekta.....	16
3.3.1. Socialni in ekonomski oris stanja, ki je bil podlaga za pripravo projekta.....	16
3.3.2. Cilji programa.....	17
3.3.3. Podrobnejši opis aktivnosti – faze projekta ter uporabljena metodologija.....	19
3.3.4. Partnerstvo.....	21
3.3.4.1. Predstavitev podjetij.....	23
4. VREDNOTENJE CILJEV PROGRAMA.....	25
4.1. Priprava na vrednotenje.....	25
4.2. Analiza ciljev programa	26
4.2.1. Analiza ciljev.....	26
4.2.2. Analiza kazalcev uspešnosti.....	27
4.2.3. Viri informacij in sredstva preverjanja.....	27
4.3. Pričakovani rezultati – Učinki in kazalci.....	29
4.4. Analiza kazalcev uspešnosti.....	30
4.4.1.1. Kazalci virov	30
4.4.1.2. Kazalci neposrednih posledic.....	31
4.4.1.3. Kazalci rezultatov.....	31
4.5. Podrobnejša analiza učinkov na prebivalce in na prostor po vrstah učinkov.....	37
4.6. Poročila.....	38
5. ZAKLJUČEK.....	39
6. SUMMARY.....	40
7. VIRI IN LITERATURA.....	41

1. UVOD

1.1. Namen in cilji

Diplomsko delo Planerske teorije in prostorska stvarnost se ukvarja z vprašanjem aplikacije planerske teorije v prostoru.

Namen diplomskega dela je podrobneje se seznaniti, kako se planerska teorija aplicira v prostoru, oziroma kako se določen program ali projekt odraža v prostoru.

Cilji diplomskega dela so na primeru že izvedenega projekta ugotoviti, ali so se cilji projekta uresničili, kateri ukrepi so bili izvedeni za doseg ciljev ter kakšni so učinki izvedenih ukrepov v prostoru. Cilj naloge je tudi umestitev projekta v širši planerski postopek oziroma institucionalni okvir planiranja.

Diplomsko delo je primer analize projekta z vidika uspešnosti implementacije projekta v prostor, saj v njem ugotavljamo, kateri cilji projekta so se uresničili ter kako se to odraža v prostoru. Poudarek je na podrobnejši analizi ciljev projekta, njihovi uresnitvi ter učinkom, ki jih v prostoru odražajo izvedeni ukrepi, torej primer vrednotenja uresnitve ciljev projekta.

Delovna hipoteza diplomske naloge je, da je uspešnost implementacije projekta je odvisna od jasne, nedvoumne postavitve ciljev projekta, ki je mogoča na podlagi predhodne analize stanja v prostoru.

1.2. Metodologija

Osnovni metodološki pristop pri pisanju diplomskega dela je študija primera, saj se zastavljeni cilji naloge skušajo doseči z analizo že izvedenega projekta. Uporabljeni pristop spada med induktivno metodo, saj smo osredotočeni na lokalni primer ugotavljanja ukrepov in učinkov projekta. Pri tem je bila za analizo ciljev in izvedbenih ukrepov uporabljena metoda analize učinkov po izbranih kazalcih. Ker se študija izvaja po zaključku projekta, sodi ta pristop med t.i. ex- post evaluacijo.

Pomembno metodološko delo predstavlja zbiranje podatkov, pregled literature ter delo na terenu, kamor prištevamo intervjuje s predstavniki razvojnih agencij v postopku iskanja projekta za analizo.

Pri iskanju projekta za izvedbo študije primera sem se odločila za projekt, ki se je izvajal na območju Kozjanskega, regije iz katere prihajam. Pri tem sem se obrnila na predstavnike razvojnih agencij, ki bi lahko izvajale projekt na tem območju. To so bile Razvojna agencija Sotla iz Šmarja pri Jelšah, Lokalni podjetniški center Celje in Lokalni pospeševalni center Kozjansko iz Šentjurja pri Celju. Pri tem so vse razvojne agencije dovolile vpogled v dokumentacijsko gradivo samo tistih projektov, ki so se že zaključili.

Pridobila sem vpogled v dokumentacijsko gradivo projekta, ki ga je prijavil in izvajal Lokalni pospeševalni center (LPC) Kozjansko. Pri tem sem morala upoštevati načelo zaupnosti podatkov, ki izhaja iz pogodbe LPC Kozjansko za izvajanje projekta, ki navaja, da se

»pogodbena oseba in koristnik zavzemata, da bosta ohranjala zaupnost poročil, ki se nanašajo na informacije glede implementacije operacije ter finančnih in tehničnih poročil in na vsak dokument, informacijo in druge materialne vire dane njim v zaupnost« (Program usposabljanja..., 2002). Zato v delu niso podrobnejši podatki o finančnih sredstvih ter o posameznih osebah, ki so vodile, nadzorovale ali kako drugače sodelovale v projektu.

1.3. Zgradba diplomskega dela

Diplomsko delo je razdeljeno v tri vsebinske sklope.

V prvem, teoretičnem delu, je opredeljen pojem vrednotenja, temu sledi predstavitev izbrane metode za vrednotenje ciljev, ukrepov in učinkov projekta.

V drugem, vsebinskem sklopu, je natančneje predstavljen izbrani projekt, njegovi cilji, metodološki pristopi pri snovanju projekta, posamezne organizacije in podjetja, ki so sodelovala pri projektu. V posebnem poglavju je predstavljen institucionalni okvir izvedbe izbranega projekta.

V tretjem sklopu na osnovi analize ciljev in učinkov izvedenih ukrepov izbranega projekta ugotavljamo uspešnost izbranega projekta in njegove učinke v prostoru.

2. VREDNOTENJE

Pri vrednotenju projektov ali programov je pomembno razumevanje pojma vrednotenja, pomen vrednotenja ter vrste vrednotenja.

Nekaj definicij vrednotenja, ki jih navaja Moseley (2003):

- Vrednotenje pomeni sistematično analizo o učinkovitosti in vplivu projekta ali programa v odnosu do zastavljenih ciljev projekta.
- Vrednotenje kot vrednotenje opravljenega dela, kjer ugotavljamo, ali so bili zastavljeni cilji resnično doseženi, zakaj so bile nekatere aktivnosti bolj uspešne od drugih in kako lahko popravimo strategijo.
- Vrednotenje je ugotavljanje vplivov – rezultatov zastavljenih ciljev.

EU vrednotenje pojmuje kot presojanje o vrednosti razvojnih spodbud oz. razvojnih ukrepov glede na kazalce in standarde. Po nekaterih opredelitvah ima vrednotenje ožji pomen, saj ne gre za presojo, ampak samo za merjenje učinkov spodbud. Še ožji pomen vrednotenja se nanaša za merjenje učinkov, ki je opravljeno po izvedbi (ex-post) razvojnih spodbud (Hergan, 2003).

Glede na čas vrednotenja ločimo več vrst vrednotenja:

- Program ali projekt se vrednoti pred javno objavo oziroma pred prijavo na razpis, z vrednotenjem pa skušamo predvideti vpliv in posledice planiranih ukrepov.
- Program ali projekt se vrednoti med izvajanjem programa ali projekta; z vrednotenjem skušamo poiskati načine za izboljšanje izvedbe programa ali projekta.
- Vrednotenje na koncu projekta, kjer ocenjujemo takojšnje vplive projekta.
- Vrednotenje nekaj časa po zaključku programa ali projekta, kjer z vrednotenjem ugotavljamo dolgoročne posledice (Moseley, 2003).

Vrednotenje razvojnih spodbud je smiselno izvajati predvsem iz treh razlogov:

- kot dokaz, da je dodeljevanje spodbud upravičeno,
- zaradi želje po izboljšanju uspešnosti ukrepov in načrtovanju novih ukrepov,
- zaradi odgovornosti do vseh, ki kot davkoplačevalci ali na kak drug način sodelujejo pri dodeljevanju spodbud (Hergan, 2003).

Vrednotenja ne moremo enačiti z znanstveno raziskavo, pa tudi ne z revizijo in spremljanjem. Medtem, ko je namen znanstvene raziskave razširjanje človeškega znanja posamezne specializirane discipline, je vrednotenje predvsem praktične narave. Namenjeno je uporabni vrednosti informiranja, pojasnjevanja možnosti, zmanjševanju negotovosti, posredovanju informacij, spremembi vedenja pri načrtovalcih in izvajalcih spodbud ter ustvarjanju takojšnjih uporabnih rezultatov (Hergan, 2003).

2.1. Metoda za vrednotenje programov

V diplomskem delu je uporabljena metoda analize učinkov izvedenih ukrepov po izbranih kazalcih, prirejena po več metodah, ki jih priporoča Evropska komisija za vrednotenje programov in projektov Evropskih strukturnih skladov (Hergan, 2003).

Primernost izbrane metodologije utemeljujemo z dejstvom, da se je izbrani program izvajal v okviru Phare projektov pod vodstvom Evropske Komisije. Mnogi priročniki pa kot eno najprimernejših metod za analiziranje učinkov priporočajo študijo primera (Hergan, 2003).

2.1.1. Učinki posegov v prostor

Pri ugotavljanju učinkov določenega programa nas zanima predvsem uspešnost ciljev (realizacija načrtovanih ciljev). Pri oceni uspešnosti ciljev spremljamo, ali so bili načrtovani cilji izpolnjeni in kakšna je bila izvedba (ali so bili izvedeni vsi načrtovani ukrepi in v kolikšni meri). Primerjamo načrtovane cilje in izvedene ukrepe.

Po analizi učinkov opredelimo različne stopnje učinkov glede na različne stopnje ciljev in različne vrste učinkov. Učinke lahko analiziramo po izbranih kazalcih in jih podrobneje analiziramo po izbranih vidikih opazovanja. Opišemo posebnosti posameznih učinkov. Osrednji problem vsake analize učinkov je opredelitev razmerij med vzroki in posledicami. Posameznih ukrepov namreč ne moremo obravnavati izolirano, ampak le kot del sistema, kjer je prisotno medsebojno vplivanje. Z upoštevanjem več zornih kotov, s katerih lahko opazujemo učinke, si lažje ustvarimo celovito podobo. V sklopu sistemske teorije, kjer je vse povezano z vsem, lahko tudi vsak ukrep povzroči množico učinkov. Zaradi prepletenosti in različnih kombinacij součinkovanja posameznih ukrepov je merljivost posameznega učinka otežena. Opozoriti je treba na relativnost in spremenljivost učinkov. Učinek, ki je lahko z nekega vidika pozitiven, je lahko z drugega vidika negativen in učinek, ki je trenutno pozitiven, je lahko čez določen čas negativen. Določeni ukrepi pa povzročijo opazne (merljive) učinke šele po določenem času ali se izražajo posredno ali skrito, da bi jih lahko ugotovili (Hergan, 2003).

2.1.2. Analiza učinkov po izbranih kazalcih

Pri analizi učinkov po izbranih kazalcih je smiselno izdelati logični okvir povezanosti ciljev in kazalcev programa z natančno opredelitvijo (Hergan, 2003):

1. Opredelitev ciljev
2. Hierarhično oblikovanje ciljev in učinkov
3. Opredelitev kazalcev
4. Hierarhično oblikovanje kazalcev

2.1.2.1 Opredelitev ciljev

Ena od možnosti ugotavljanja učinkov izvedbe programa je preverjanje ciljev. Cilj izvajanja programa, podprograma, projekta ali ukrepa mora biti znan in podan kot jasna, nedvoumna trditev. Bolj kot so cilji opredeljeni, lažje je preverjanje.

Cilje opredeljujemo na več načinov. Najpogostejši so glede na:

- stopnjo podrobnosti,
- vrsto merljivosti in
- čas.

Glede na stopnjo podrobnosti ločimo več vrst ciljev:

- Splošni ali globalni cilji so širše zastavljeni in vsebinsko zaokrožujejo oz. povezujejo v celoto podrobne cilje.
- Specifični cilji podrobneje opredeljujejo splošne cilje. Delimo jih lahko na podrobne specifične cilje, ki povezujejo izvedbene cilje.
- Izvedbeni ali operativni cilji so tisti, ki določajo ukrepe oz. dejavnosti, ki bodo izvedene, torej določajo neposredne posledice ukrepov oziroma outpute, ki bodo proizvedeni.

Glede na vrsto merljivosti ločimo:

- količinsko opredeljene cilje – imajo številske kazalce (indikatorje)
- kakovostno opredeljene cilje – imajo besedne opise (deskriptorje)

Ker so količinsko opredeljeni cilji lažje merljivi, težimo h količinski in ne h kakovostni opredelitvi ciljev.

Glede na čas ločimo kratkoročne in dolgoročne cilje, ki so lahko opredeljeni z letnico ali datumom (od-do), v kolikor čas izvajanja cilja ni razviden iz splošnih opredelitev programa / projekta.

Razlikujemo med uspešnostjo in učinkovitostjo ciljev, pri čemer je uspešnost primerjava načrtovanih ciljev in izvedenih ukrepov, ki uresničujejo zastavljene cilje, učinkovitost ali gospodarnost pa primerjava ukrepov (primerjava učinkov, neposrednih posledic ali outputov, rezultatov, vplivov) s stroški (Hergan, 2003).

2.1.2.2 Hierarhično oblikovanje ciljev in učinkov

Pri oblikovanju ciljev težimo k temu, da so cilji jasni, preverljivi in ustrezno opredeljeni. Cilji so jasni, kadar so zapisani tako, da so lahko preverljivi, to pomeni, da lahko na podlagi zapisa cilja preverimo, ali je bil dosežen ali ne. Cilj je preverljiv, če je napisan z natančnim opisom (besedno ali številsko) in nedvoumno izraža pričakovane rezultate v opredeljenem časovnem obdobju. Cilji, ki so ustrezno opredeljeni v načrtu izvedbe, omogočajo analizo sprememb med izvedbo in po izvedbi posameznega ukrepa. Ugotavljanje učinkov je odvisno od vrste opazovanih sprememb. Po količinsko zastavljenih ciljnih merimo spremembo količine, pri kakovostno zastavljenih pa spremembo kakovosti, ki pa jo je težje opredeliti kot količino (Hergan, 2003).

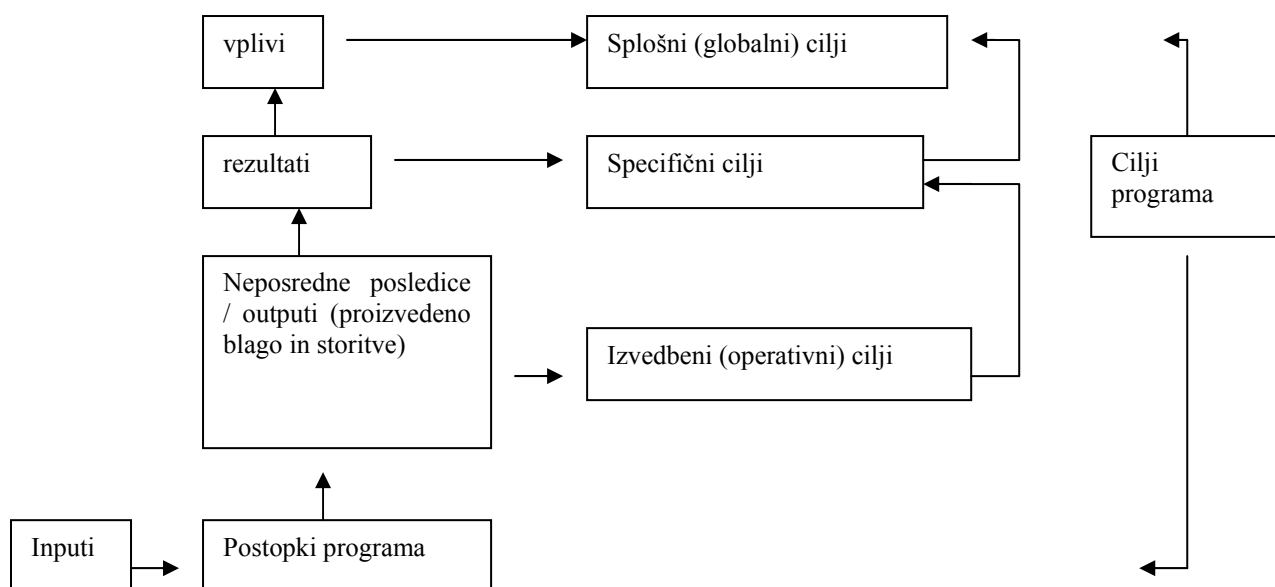
Evropska komisija loči dva vpogleda na oblikovane cilje, ki vodita v obravnavanje učinkov na različnih stopnjah, od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor.

Od zgoraj navzdol, kjer je vsa pomoč načrtovana glede na opredelitev splošnega (globalnega cilja), iz katerega je oblikovana nadaljnja strategija pomoči in številni specifični cilji, ki odgovarjajo izbranemu območju. Vsak specifični cilj se izvrši preko izvedbe operacijskih ciljev.

Od spodaj navzgor:

- Ukrepe izvajajo posamezne administrativne enote, agencije ali izvajalci, ki uporabljajo različna (denarna, človeška, tehnična, organizacijska) sredstva in vire (inpute).
- Dejanska poraba sredstev povzroči vrsto fizičnih outputov (to so npr. kilometri zgrajene ceste, število odprtih mest za izobraževanje, itd.), kar kaže napredek, ki smo ga dosegli z izvedbo posameznega ukrepa.
- Rezultati so takojšni učinki na neposredne koristnike pomoči (npr. krajši potovalni čas, potovalni stroški ali število ljudi, ki so uspešni v izobraževalnih programih).
- Te rezultate lahko izrazimo kot vplive splošnih (globalnih) ciljev in specifičnih ciljev in so temelj za oceno uspešnosti ali neuspešnosti posamezne pomoči. Specifični vplivi so lahko npr. povečan blagovni promet ali boljša prilagoditev razmeram delovnega trga. Globalni vplivi se nanašajo na temeljni namen pomoči, kot je npr. ustvarjanje novih delovnih mest.

Skica 1: Posredovalna logika različnih stopenj ciljev in učinkov

Vir: Hergan, 2003

Inputi (sredstva in viri) programa vplivajo na neposredne posledice / outpute in preko teh tudi na rezultate in vplive. Izvedbeni cilji so izraženi preko outputov, specifični cilji preko rezultatov, splošni cilji pa preko vplivov.

Po kategorizaciji ciljev na splošne, specifične in izvedbene upoštevamo hierarhično razmerje, pri čemer so izvedbeni cilji najnižje na hierarhični lestvici (obstajajo samo na ravni izvedbenih ukrepov) in morajo biti v skladu z višjimi specifičnimi in najvišjimi splošnimi cilji (Hergan, 2003).

2.1.2.3. Opredelitev kazalcev

Pri množici kazalcev, ki se pojavljajo, je pomembno, da znamo opredeliti bistvene kazalce (določimo jih glede na prednostne cilje). Bistveni kazalci so tisti, ki jih lahko uporabljamo za primerjave s podobnimi programi, projekti ali ukrepi (Hergan, 2003).

Merila, ki jih uporabljamo pri odločitvi za izbiro bistveni kazalcev uspešnosti programa ali projekta so:

- Ustreznost, ki pove, v kolikšni meri cilji programa ustrezajo potrebam in usmeritvam države (lahko tudi širše, npr. Evropske zveze),
- količinska merljivost, ki je zahteva po količinski opredelitvi ciljev,
- zanesljivost kot odraz jasnosti in izoginitve posploševanju in
- razpoložljivost, ki pomeni omogočanje vstopa v nadzorni sistem.

Čeprav vedno težimo h količinski opredelitvi kazalcev, je to ob nekaterih vsebinah bolj, ob nekaterih pa manj primerna. Tudi t.i. kakovostne kazalce je možno do neke mere količinsko opredeliti (Hergan, 2003).

2.1.2.4. Hierarhično oblikovanje kazalcev

Ustrezno zastavljeni cilji kasneje omogočajo nadzor izvedbe in presojo uspešnosti izvedenih ukrepov, ki ju opravimo s pomočjo niza kazalcev. Ti morajo biti določeni vnaprej ali v zgodnji izvedbeni fazi. To je pomembno zaradi zbiranja podatkov. Na osnovi priporočil Evropske komisije opredeljujemo štiri ravni kazalcev, ki ustrezajo posredovalni logiki in hierarhiji ciljev nekega programa:

1. kazalci virov ali inputov,
2. kazalci outputov
3. kazalci rezultatov
4. kazalci vplivov.

Značilnosti kazalcev so:

1. *kazalci virov ali outputov* se nanašajo na finance, ki so odobrene za posamezno stopnjo pomoči. Finančne kazalce uporabljamo za nadzor napredka glede na (letno) razpoložljiva in izplačana sredstva različnih dajalcev pomoči, ki so na voljo za posamezne dejavnosti, ukrepe ali programe.
2. *kazalci neposrednih posledic / outputov* se nanašajo na dejavnost. Merimo jih v fizičnih ali denarnih enotah (npr. število kilometrov zgrajene ceste, število podjetij, ki so prejela denarno podporo, število zagotovljenih mest za izobraževanje). Kazalci outputov so količinsko opredeljeni samo na ravni ukrepov, ne pa npr. na ravni programa.
3. *kazalci rezultatov* se nanašajo na neposredne in takojšnje učinke, ki jih je povzročil program. Nudijo podatke o spremembah, ki jih je povzročila pomoč na neposredne prejemnike. Ti kazalci so lahko izraženi na fizični način (npr. zmanjšanje potovalnega časa, število uspešnih izobraževanj) ali denarno (npr. vpliv virov privatnega sektorja, znižanje prevoznih stroškov).
4. *kazalci vplivov* se nanašajo na posledice programa, ki so opazne po takojšnjih učinkih (neposrednih posledicah oz. outputih in rezultatih) na neposredne prejemnike pomoči. Merjenje te vrste kazalcev je zaradi kompleksnosti težavno. Opredelimo lahko dve vrsti kazalcev vplivov:
 - a. *specifični vplivi* – kadar se učinki pojavijo po določenem času, vendar so neposredno povezani z izvedenim dejanjem, in
 - b. *globalni vplivi* - dolgoročni učinki, ki se tičejo širše populacije.

2.1.2.5. Okvir logične povezanosti ciljev in kazalcev učinkov programa

Na podlagi metode za ugotavljanje učinkov ciljev določenega programa je bil izdelan model drevesa ciljev in drevesa učinkov.

Pri analizi ciljev se najprej določi, kateri cilji se preverjajo in na kakšen način so ti cilji povezani v celoto. Nato se izdelata drevo ciljev, v katerem so različni cilji hierarhično razvrščeni glede na njihovo razsežnost (z vidika izvedbe).

Različne aktivnosti povzročajo različne učinke. Po modelu posredovalne logike ciljev za spremljanje in vrednotenje uspešnosti ciljev programov / projektov se lahko učinki programa / projekta kažejo v naslednjih hierarhičnih razmerjih:

- Neposredne posledice (fizični outputi), ki kažejo napredek v primerjavi z vloženimi sredstvi oz. inputi.
- Rezultati (to so takojšnji, neposredni učinki, ki so jih povzročile posledice oz. fizični outputi) in
- Vplivi, ki so odraz pomembnejših rezultatov oz. sinergije več rezultatov. Lahko so specifični (ti se odražajo na posameznih področjih razvoja) ali splošni (globalni) in zajemajo več področij razvoja hkrati.

Posamezen ukrep kot izvedbeni del neke aktivnosti povzroči eno ali več posledic, enega ali več rezultatov in ob drugih ukrepih vpliva na najvišjo stopnjo med učinki – vpliv (Hergan, 2003).

Preglednica 1: Pregled logične povezanosti ciljev in učinkov programa

HIERARHIJA	CILJI	UČINKI
Najvišja raven	Splošni cilji	Splošni vplivi
	Specifični cilji	Specifični vplivi
	Podrobni specifični cilji	rezultati
Najnižja raven	Izvedbeni cilji	Neposredne posledice ali outputi

Vir: Hergan, 2003

Razlaga preglednice:

Učinek splošnih ciljev je splošni vpliv, učinek specifičnih ciljev je specifični vpliv, učinek podrobnih specifičnih ciljev so rezultati in učinki izvedbenih ciljev so neposredne posledice ali outputi.

Analiza učinkov izvedbe programa je grajena »od spodaj navzgor« - od najnižje ravni ciljev (izvedbenih ciljev) do najvišje ravni (splošnih ciljev). (Hergan, 2003)

Najtežji del pri izdelavi logičnega drevesa ciljev in učinkov je določanje kazalcev za različne stopnje učinkov. Kazalci niso vedno jasen odraz ciljev in pričakovanih učinkov, saj je nekatere ukrepe zelo težko, druga pa celo nemogoče količinsko opredeliti. Kljub vsem je ugotavljanje učinkov preko količinskih (kvantitativnih) kazalcev nekakšen pokazatelj izvedbe ukrepov, ki je še posebej priročen zaradi primerljivosti (tako časovno kot med različnimi območji). Tam, kjer ni možno oblikovati količinsko merljivega kazalca se ugotavlja samo, ali je bil ukrep izveden ali ne.

2.1.3. Podrobnejša analiza učinkov na prebivalce in na prostor po vrstah učinkov

Analiza učinkov na prebivalce in na prostor po vrstah učinkov je primer analize, ki vodi k podrobnejšemu prepoznavanju različnih vrst učinkov.

Možnosti, po katerih razvrščamo učinke, je veliko. Učinke izvedenih ukrepov lahko razdelimo glede na to, kaj se pri posameznih učinkih najpogosteje opazuje. Isti učinek je lahko uvrščen v različne vrste. Nek učinek je lahko hkrati predviden, zaželen, koristen, neposreden. Hkrati pa je pri posamezni vrsti učinka izpostavljen vidik vpliva na prebivalce in prostorski vidik (Hergan, 2003).

V spodnji preglednici so razložene nekatere vrste učinkov glede na to, kaj opazujemo (cilje ukrepov, zaželenost, čas pojava) z vidika vpliva na prebivalce in prostor.

Preglednica 2: Vrste učinkov glede na predmet opazovanja in vpliva na prebivalce in/ali prostor

PREDMET OPAZOVANJA	VRSTA UČINKA
	RAZLAGA UČINKA NA PREBIVALCE (P) in / ali PROSTOR (Pr)
CILJ UKREPA	PREDVIDEN Učinek, ki je glede na načrtovani cilj ukrepa pričakovan oz. vnaprej predviden
	NEPREDVIDEN Učinek, ki je glede na načrtovani cilj ukrepa nepričakovan, ki ga nismo vnaprej predvideli.
ZAŽELENOST	ZAŽELEN Učinek, ki smo ga želeli doseči.
	NEZAŽELEN Učinek, ki se je pojavil, čeprav ga nismo želeli doseči.
ČAS POJAVA	TAKOJŠNJI Učinek, ki je opazen takoj po izvedenem ukrepu.
	KASNEJŠI Učinek, katerega rezultati se pokažejo šele po določenem času, ko je bil ukrep izveden.
TRAJANJE	KRATKOTRAJNI Učinek, ki traja manj kot leto od izvedbe ukrepa.
	DOLOGOTRAJNI Dolgotrajna sprememba v pokrajini, ki traja vsaj še pet let potem, ko je izvajanje spodbud že prenehalo.
ZAČETNI ZAGON	ZAGONSKI (IMPULZNI) Učinek, ki se pojavi zaradi začetnega zagona in se nadaljuje tudi potem, ko je faza zagona minila.
VPLIV NA DRUGE UČINKE	SPODBUJEVALNI (INDUCIRANI) Učinek, ki spodbuja prebivalce k lastnemu investiranju na območju, kjer živijo.
	VEČSTRANSKI (MULTIPLI) Učinek istega ukrepa, ki se odraža na različnih področjih, ki vplivajo na življenje prebivalcev in na prostor v katerem živijo.
	SINERGEN Učinek, ki se pojavi, kadar več ukrepov (ali delov ukrepov) skupaj ustvari vpliv, ki je večji od vsote posameznih učinkov
POVEZANOST	MREŽNI Učinek širših razsežnosti, ki se širi skozi posebna in dolgotrajna razmerja na nekem območju.
KORISTNOST	KORISTEN P: Učinek, ki je koristen za večino prebivalcev v območju, kjer se je pojavil. Pr: Učinek, ki je koristen za območje, kjer se je pojavil.
	NEKORISTEN P: Učinek, ki ni koristen za večino prebivalcev v območju, kjer se je pojavil. Pr: Učinek, ki ni koristen za območje, kjer se je pojavil.

PREDMET OPAZOVANJA	VRSTA UČINKA
	RAZLAGA UČINKA NA PREBIVALCE (P) in / ali PROSTOR (Pr)
NAČIN POJAVLJANJA	NEPOSREDEN P: Učinek, ki na prebivalce vpliva neposredno. Pr: Učinek, ki na prostor vpliva neposredno.
	POSREDEN P: Učinek, ki na prebivalce vpliva posredno. Pr: Učinek, ki na prostor vpliva posredno.
RAZŠIRJENOST POJAVLJANJA	NOTRANJI P: Učinek, ki se širi med prebivalci, kjer je bil povzročen. Pr: Učinek, ki se širi znotraj območja, kjer je bil povzročen.
	ZUNANJI P: Učinek, ki se širi med prebivalce, kjer ni bil povzročen. Pr: Učinek, ki se širi v drugem območju, kjer je bil povzročen.
PREJEMNIKI RAZVOJNIH SPODBUD	INDIVIDUALENI P: Učinek, ki se nanaša na posameznega prejemnika spodbud (kmeta z družino, podjetnika...) Pr: Učinek, ki se nanaša na območje prejemnika spodbud.
	UČINEK OŽJEGA KROGA P: Učinek, ki se nanaša na neposrednega prejemnika spodbud in na ožji krog posrednih prejemnikov. Pr: Učinek na območje, kjer deluje neposredni prejemnik spodbud in ožji krog posrednih prejemnikov; če so prejemniki spodbud na različnih lokacijah, zajema učinek ožjega kroga v prostoru različne lokacije in jih združuje v območje.
	UČINEK ŠIRŠEGA KROGA P: Učinek, ki se nanaša na širši krog posrednih prejemnikov. Pr: Učinek na zaokroženo območje, od koder so posredni prejemniki spodbud (je zunaj območja, kjer se kaže učinek ožjega kroga).
ZNAČILNOSTI RAZMESTITVE V PROSTORU	TOČKOVNI Učinek, ki se v prostoru strnjeno kaže na enem mestu (lokaciji/točki) ali na več mestih (lokacijah/točkah).
	LINIJSKI Učinek, ki se v prostoru kaže linijsko.
	PLOSKOVNI Učinek, ki se kaže na ploskovno zaokroženem območju (površini)

Vir: Hergan, 2003

3. PREDSTAVITEV PROJEKTA

Sledi predstavitev izbranega projekta Program usposabljanja in izobraževanja v kovinsko-predelovalni panogi v okviru Partnerstva Kozjansko, ki omogoča večjo fleksibilnost, učinkovitost in prilagajanje delovne sile potrebam trga delovne sile.

LPC Kozjansko – Lokalni pospeševalni center Kozjansko s partnerskim sodelovanjem Ljudske univerze v Šentjurju in s podporo občine Šentjur pri Celju je uspešno kandidiral na razpisu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za sofinanciranje Phare Posebnega pripravljalnega programa za strukturne sklade za projekt Regionalna politika in kohezija, Razvijanje regionalnega zaposlitvenega finančnega instrumenta – Splošne dotacije za usposabljanje v Savinjski regiji.

Na podlagi razpisa Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za sofinanciranje Phare Posebnega pripravljalnega programa za strukturne sklade za projekt Regionalna politika in kohezija, Razvijanje regionalnega zaposlitvenega finančnega instrumenta – Splošne dotacije za usposabljanje v Savinjski regiji, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 11 z dne 16. 2. 2001 (Ob-43884) je bilo med izbranimi izvajalci Lokalno partnerstvo Kozjansko s projektom »Usposabljanje v kovinsko predelovalni industriji« in z dodeljenimi sredstvi v višini 60.975 EUR (Uradni list Republike Slovenije – Uradne objave, št. 43-44 / 1. 6. 2001/stran 2849).

Projekt je sestavni del Lokalnega razvojnega programa, ki se vključuje v Osnutek regionalnega razvojnega programa Savinjske regije, hkrati pa je tudi del Nacionalnega programa izobraževanja odraslih Republike Slovenije. Vključuje se tudi v Nacionalni program aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji (Program usposabljanja..., 2002).

3.1. Umestitev projekta v institucionalni okvir

Projekt se je izvajal v okviru Phare projekta PHARE SPP (special preparatory programme) - Posebni pripravljalni program za strukturne sklade, v sklopu Regionalna politika in kohezija, Razvijanje regionalnega zaposlitvenega finančnega instrumenta, podprogram Splošne dotacije za usposabljanje v Savinjski regiji - Aktiviranje zaposlitvenih potencialov v Savinjski statistični regiji, Donacijska shema - Grant Sheme (Program usposabljanja..., 2002).

Program PHARE je v Evropi stekel v letu 1989, da bi podprl nekdanje komunistične države srednje in vzhodne Evrope pri vzpostavljanju demokracije in tržnega gospodarstva. Slovenija je postala upravičena do pomoči iz programa PHARE leta 1992.

Program PHARE je najpomembnejši predpristopni program, ki pomaga državam kandidatkam, da sprejmejo in uskladijo zakonodajo, se pripravijo na konkurenčni boj na trgu Evropske unije in postopno dosežejo ekonomsko in socialno kohezijo. PHARE zagotavlja podporo v obliki nepovratne finančne pomoči, namenjene izgradnji institucij in zajema:

1. vzpostavljanje upravnih struktur in sprejemanje pravnih podlag v skladu s pravnim redom EU;
2. usposabljanje državnih uradnikov, javnih uslužbencev in

3. “twinning projekte” (medinstitucionalno sodelovanje s predpristopnimi svetovalci iz držav članic).

Skica 2: Shematski prikaz Phare programov v Savinjski statistični regiji

Inicialni PHARE projekt:		
1996-1998	Aktiviranje lokalnih zaposlitvenih potencialov v Savinjski regiji	
	PDRP 2000-2001	PILOTNE REGIJE
1999	Predhodni državni razvojni program	Savinjska, Zasavje, Pomurje
	PHARE 98 SPP	5 pilotnih projektov
2001	Posebni pripravljalni program	
	PHARE 99 PPF	Študija izvedljivosti
2001	Študija izvedljivosti	
	PHARE 2000	Donacijska shema
2002 - 2003		

Vir: <http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/NovinarskeKonference/OSCelje/4-4-03-1.htm>

PHARE 1996 – Aktiviranje lokalnih zaposlitvenih potencialov na demografsko ogroženih območjih

PHARE program v Savinjski statistični regiji se je začel v letu 1998 s sredstvi programa *PHARE 1996 – Aktiviranje lokalnih zaposlitvenih potencialov na demografsko ogroženih območjih*. Podal je nekaj izhodišč metodologije aktiviranja zaposlitvenih potencialov (partnerstva) in bil sprejet kot nacionalni program, ki bi se ga naj vpeljalo tudi v ostale dele Slovenije. Rezultat programa v regiji so bili štirje osnutki razvojnih programov za lokalna partnerstva Obsotelja in Kozjanskega, Dravinjske doline, Celja z okolico in Spodnje Savinjske doline.

Posebni pripravljalni program za strukturne sklade (SPP – special preparatory programme)

Kam se bodo usmerjala sredstva v tem obdobju opredeljuje *Predhodni državni razvojni program (PDRP) za obdobje 2000-2002*.

Pilotna aktivnost posebnega pripravljalnega programa v Savinjski regiji (leto 2001) je bila oblikovana z namenom preizkusiti administrativne strukture za upravljanje “GRANT SCHEME” - DONACIJSKE SCHEME usmerjene na projekte tipa Evropskega socialnega sklada.

Cilj pilotne aktivnosti je bil razviti učinkovit regionalni zaposlitveni instrument, kot dopolnitev k nacionalnim instrumentom, ki bi vzpodbudil sodelovanje regije pri kreiranju novih zaposlitev in razvojnih iniciativ. Ključne aktivnosti so bile analiza pravnih osnov za vzpostavitev instrumenta, priprav in izvedba razpisa, priprava postopkov za spremljanje izbranih projektov, izbor projektov in njihova izvedba ter ocenitev delovanja instrumenta.

Ključno pri tem je bila izkušnja načela partnerstva med Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve (Zavodom RS za zaposlovanje OS Celje in Velenje), RRA (Regionalno razvojno agencijo) Celje in lokalnim nivojem (projekti).

Regionalni zaposlitveni instrument, izpeljan preko donacijske sheme, je bil uspešno končan in predstavlja učni proces za izvedbo večje donacijske sheme v Savinjski regiji - Nacionalnega Programa PHARE 2000.

Zavod RS za zaposlovanje OS Celje in Velenje sta v tem projektu sodelovala pri opredeljevanju ciljnih skupin, za katere je smiselno pripraviti projekte, pri pripravi analitičnih podlag o trgu dela, informiranju brezposelnih oseb, njihovem kadrovanju, napotitvi v projekte in spremljanju brezposelnih.

Program usposabljanja in izobraževanja v kovinsko-predelovalni panogi v okviru partnerstva Kozjansko, ki omogoča večjo fleksibilnost, učinkovitost in prilagajanje delovne sile potrebam trga delovne sile, je bil eden izmed petih programov, ki so se izvajali v regiji.

Med oktobrom 2001 in januarjem 2002 pa se je v Savinjski statistični regiji izvajala *študija izvedljivosti (PHARE 1999) PPF (Project Preparation Facility)* za donacijsko shemo (PHARE 2000) v Savinjski regiji: Aktiviranje zaposlitvenih potencialov na lokalni ravni.

V ta namen je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve v sodelovanju z Agencijo RS za regionalni razvoj in Delegacijo Evropske komisije v Republiki Sloveniji, angažiralo skupino domačih in tujih strokovnjakov, ki so na podlagi analize potreb regijskega gospodarstva, trga dela, analize ponudbe izobraževalnih programov in potencialnih projektnih idej ter na osnovi pregleda organizacijske in finančne sposobnosti lokalnih in regijskih neprofitnih organizacij, oblikovali predloge in izhodišča za učinkovito in k potrebam regije usmerjeno izvedbo donacijske sheme *Nacionalnega programa PHARE 2000*.

Ob usmeritvah v prioritete in potrebe na področju človeških virov Savinjske regije (*Regionalni razvojni program Savinjske regije 2001 – 2006*) in sodelovanju RRA Celje, Zavoda RS za zaposlovanje (OS Celje in Velenje) je bil na MDDSZ oblikovan razpis za donacijsko shemo, namenjen ciljni skupini iz Savinjske regije.

Phare 2000- Aktiviranje zaposlitvenih potencialov na lokalni ravni

Program PHARE 2000 se usmerja na štiri vsebinska prioriteta področja, kamor so se prijavljali projekti:

PRIORITETA 1: Izboljšanje kakovosti človeških virov na področju turizma, kemične industrije, orodjarstva in poslovnih storitev

PRIORITETA 2: Prestrukturiranje sektorjev v zatonu, t.j. tekstila, gradbeništva, kovinsko-predelovalne industrije in kmetijstva

PRIORITETA 3: Povečanje zaposljivosti v turizmu in poslovnih storitvah s ciljem preprečiti beg možganov

PRIORITETA 4: Povečanje zaposljivosti težje zaposljivih oseb.

Splošni cilj programa PHARE 2000 je podpirati regionalni pristop k ustvarjanju novih delovnih mest v Savinjski regiji s spodbujanjem inovativnosti, podjetništva in razvoja človeških virov. Specifična cilja pa sta nadgrajevanje sposobnosti delovne sile s ciljem višje zaposljivosti in razvijanja sposobnosti posameznika ter dvig izobrazbene ravni z novimi programi izobraževanja in usposabljanja za določene ciljne skupine (<http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/NovinarskeKonference/OSCelje/4-4-03-1.htm>).

3.2. Prijavitelj projekta: Lokalni pospeševalni center Kozjansko

LPC Kozjansko, Lokalni pospeševalni center Kozjansko, je bil ustanovljen leta 1999 kot rezultat PHARE projekta »Aktiviranje lokalnih zaposlitvenih potencialov«. LPC je del nacionalne mreže LPC-jev, ki jih koordinira PCMG - Pospeševalni center za malo gospodarstvo, v okviru Ministrstva za gospodarstvo in deluje na območju subregije Obsotelje in Kozjansko (Program usposabljanja..., 2002).

PCMG se je naknadno v skladu z Zakonom o podpornem okolju za podjetništvo (Ur.L.RS, št. 40/2004) statusno preoblikoval v javno agencijo, ki v pravnem prometu nastopa s skrajšano obliko: JAPTI, javna agencija za podjetništvo in tuje investicije. JAPTI je torej univerzalni pravni naslednik PCMG-ja (<http://www.pcmg.si/>).

LPC Kozjansko, lokalni pospeševalni center občin Šentjur pri Celju in Dobje, je bil ustanovljen po uveljavljenem evropskem modelu lokalnih pospeševalnih centrov (t.i. local partnership company), kjer se povezuje javni in zasebni interes z namenom pripraviti in izvajati razvojne aktivnosti, v katerem je glavna naloga lokalnih skupnosti, da prevzamejo odgovornost za reševanje problemov ter izkoriščanje lastnih priložnosti. LPC Kozjansko je torej podporna partnerska organizacija pri načrtovanju lokalnega razvoja.

S tem ne poskuša le povečati odgovornosti občin, ampak želi predvsem mobilizirati različne resurse v lokalnem okolju, da s partnerskim sodelovanjem vzpodbudijo socialni in ekonomski razvoj območja.

Vsa prizadevanja so usmerjena v ustvarjanje delovnih možnosti, novih delovnih mest in aktiviranjem dejavnosti nasploh, kar edino lahko zagotovi višjo kvaliteto življenja in s tem ohranja poseljenost podeželja ter identiteto tega prostora in človeka. LPC Kozjansko je zadolžen za analize tega področja; tako analize problemov kot tudi potenciala ter njihove možne rešitve (Program usposabljanja..., 2002).

LPC Kozjansko opredeljujejo:

- Lastništvo s strani lokalnih skupnosti (občin), podjetij in posameznikov kot enakopravnih članov s ciljem upravljanja organizacije na osnovi splošno sprejete razvojne strategije in operativnih programov.
- Delovanje v obliki nevladne in neprofitne organizacije.
- Delovanje v obliki razvojne agencije, ki podpira in pokriva razvojne procese od začetne poslovne ideje, svetovanja, planiranja, razvoja, oblikovanja, usposabljanja tako na področju razvoja človeških virov kot tudi financ in marketinga.

Glavne aktivnosti organizacije so:

- Zagotavljanje profesionalne asistencije in generiranje ter razvoj novih ekonomskih aktivnosti
- Ustvarjanje podjetniške klime na območju Kozjanskega

- Razvijanje motivacijskih aktivnosti in izobraževalnih aktivnosti za potencialne podjetnike
- Podjetniški servis in svetovanje
- Ustvarjanje in izvedba lokalnih razvojnih programov v regiji Kozjansko
- Razvijanje programov usposabljanja glede na potrebe trga delovne sile
- Izvajanje aktivne politike zaposlovanja
- Razvoj podeželja in kmetijstva
- Razvoj turizma in uslug
- Podpiranje pogojev za izgradnjo infrastrukture v regiji.

LPC Kozjansko se je s februarjem 2005 preimenoval v Razvojno agencijo Kozjansko – RA Kozjansko (<http://www.sentjur.si/util/bin.php?id=2005022408171263>).

3.2.1. Kratka predstavitev projekta

Na podlagi pregleda dokumentacijskega gradiva LPC Kozjansko za projekt Program usposabljanja in izobraževanja v kovinsko-predelovalni panogi v okviru Partnerstva Kozjansko, ki omogoča večjo fleksibilnost, učinkovitost in prilagajanje delovne sile potrebam trga delovne sile so v nadaljevanju predstavljeni socialni in ekonomski oris stanja, ki je bil podlaga za pripravo projekta, cilji projekta, glavne faze v pripravi in izvajanju projekta.

Pojem Partnerstvo Kozjansko izhaja iz delitve Savinjske statistične regije po prostorsko-socialno-ekonomskih kriterijih na šest relativno homogenih skupin – t.i. partnerstev:

1. Celjsko (občine: Celje, Vojnik, Štore, Dobrna, Laško, Radeče)
2. Šaleško (občine: Velenje, Šoštanj, Šmartno ob Paki)
3. Zgornje Savinjsko (občine: Mozirje, Nazarje, Ljubno, Gornji Grad, Luče, Solčava)
4. Spodnje Savinjsko (občine: Žalec, Polzela, Prebold, Braslovče, Tabor, Vransko)
5. Dravinjsko (občine: Slovenske Konjice, Vitanje, Zreče)
6. Kozjansko z Obsoteljem (občine: Šentjur pri Celju, Dobje, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec, Podčetrtek, Kozje, Bistrica ob Sotli)

Prostorski, socialni in ekonomski kriteriji razvitosti so bili določeni z zakonom – Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR), ki definira območja s posebnimi razvojnimi problemi in merila za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi (http://www.rra-celje.si/files/RRP_Savinjska.pdf).

3.2.2. Socialni in ekonomski oris stanja, ki je bil podlaga za pripravo projekta

Občini Šentjur pri Celju in Dobje sta del Kozjanskega, ki spada med manj razvite regije Slovenije.

LPC Kozjansko deluje na območju občine Šentjur in Dobje na območju 240 km².

Občina Šentjur pri Celju meri 223 km², Dobje 17km². Na tem območju je 121 naselij, v katerih živi 19791 prebivalcev. Med temi je 1071 občanov občine Dobje in 18720 občine Šentjur. Gostota poseljenosti je 82.46 prebivalcev na km² (za obe občini).

Decembra 1998 je bilo v občini Šentjur 6.580 aktivnih prebivalcev. 4916 zaposlenih, med temi 835 kmetov, 1664 prebivalcev je bilo brezposelnih. Stopnja nezaposlenosti je znašala 18.9%. Rahle pozitivne spremembe je bilo zaznati maja 1999, ko je bilo 1540 brezposelnih oseb, od tega jih je bilo 17, 3% iskalcev prve zaposlitve in 70.7%, ki jih je bilo brezposelnih za daljše obdobje. V strukturi brezposelnih oseb je bilo 51, 4 % žensk in 48, 6% moških, med brezposelnimi je bilo kar 43,5% ljudi starejših od 40 let (Program usposabljanja..., 2002).

Kovinsko-predelovalna panoga predstavlja v Sloveniji pomembno mesto tako glede na število zaposlenih, glede na število gospodarskih subjektov, kakor tudi glede na ustvarjeni promet ter delež v izvozu. Kovinska industrija v Sloveniji ima 42.480 zaposlenih. Gospodarske družbe kovinske industrije v celoti zaposlujejo 20% vseh zaposlenih v predelovalni industriji, ustvarijo 23,2% vseh prihodkov in 26,6% izvoza vse predelovalne dejavnosti. Gospodarske družbe kovinske industrije so v letu 1999 ustvarile za 643 milijard slovenskih tolarjev vseh prihodkov, oziroma 3,32 mrd evrov. Omenjeni podatki kažejo na velik pomen panoge v slovenskem prostoru.

Na področju Savinjske regije je kovinsko-predelovalna panoga še v močnejšem relativnem odnosu na ostale panoge kot je to značilno za slovensko poprečje (celjski predelovalni bazen, železarna Štore kot pol rasti, ki se ponovno oživlja ali pa na primer velenjski predelovalni bazen z Gorenjem na čelu, Šentjur s podjetjem Alpos kot največjim polom rasti v regiji Kozjansko). Kozjanska regija je zgodovinsko predstavljala vseskozi zaledje za črpanje delovne sile v kovinsko-predelovalni panogi širše celjske regije. Z osamosvojitvijo Slovenije in izgubo južnih trgov je večina podjetij, generatorjev rasti, večinoma iz kovinsko-predelovalne panoge ali propadla ali pa drastično zmanjšala število zaposlenih. Rezultat teh gibanj je bil višek delovne sile na trgu in s tem močan pritisk na ostala podjetja. Pozitiven rezultat tovrstnih sprememb pa je tudi ustanovitev številnih zasebnih podjetij ravno iz področja kovinsko-predelovalne panoge. Na področju občin Šentjur in Dobje je od 548 registriranih subjektov od leta 1990 pa do danes kar 104 pravnih subjektov iz kovinske panoge, ki zaposlujejo okoli 1200 oseb, kar je 24% vseh zaposlenih v občini Šentjur ter občini Dobje.

Kovinsko-predelovalna panoga je v zadnjih 10 letih doživela tudi močne spremembe v smislu tehnično-tehnološkega razvoja. Implementacija računalniške tehnologije v smislu integriranosti le-te v strojih in orodjih, izboljšana orodja in stroji z natančnejšim in večjim outputom/časovno enoto so povzročila zamenjavo ekstenzivnega pristopa obvladovanja proizvodnje z intenzivnim pristopom. Takšni procesi so povzročili potrebe po zaposlovanju relativno bolj usposobljene delovne sile. Tako so bili v regiji soočeni s paradoksom na trgu delovne sile, da je na strani ponudbe dovolj delovne sile iz kovinske stroke, katera pa ne zadovoljuje kakovostnih potreb podjetij iz kovinske stroke. Poleg omenjenega paradoksa pa se pojavlja še navidezna zaposlenost v podjetjih v kovinsko-predelovalni panogi, ki se manifestira v neustrezni kvalifikacijski strukturi kadrov glede na potrebno/želeno kvalifikacijsko strukturo kadrov (proučevana situacija v podjetjih Alpos, Koval, Tajfun, Obrtna zbornica Šentjur), kar se lahko kaže v izgubi delovnih mest.

Identifikacija potreb po specifičnih kadrih z relativno višjo kvalifikacijsko stopnjo ter na drugi strani dovolj velik potencial človeških virov z neustrezno kvalifikacijsko stopnjo in znanji, jasno nakazujeta realizacijo načrtanega projekta (Program usposabljanja..., 2002).

3.2.3. Cilji programa

Na podlagi analize stanja v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem, je bila najprej določena ciljna skupina projekta, nato pa še cilji.

Pri identifikaciji oseb, ki predstavljajo ciljno skupino so kontaktirali naslednje poslovne subjekte:

1. ALPOS d.d. Šentjur
2. TAJFUN d.o.o., Planina
3. KOVAL d.o.o., Loka pri Žusmu
4. Zavod RS za zaposlovanje, URAD ZA DELO Šentjur
5. OBRTNA ZBORNICA SLOVENIJE, območna zbornica Šentjur

Pri identifikaciji potrebnih aktivnosti za ciljne skupine so izhajali iz identifikacije potreb po zaposlovanju v zadnjih treh letih (ugotovljenih na Uradu za delo), izhajali so iz strateških planov treh največjih podjetij v kovinsko-predelovalni panogi v regiji Kozjansko ter iz preteklih gibanj ustanavljanja podjetij ter verjetnega trenda ustanavljanja podjetij v naslednjih 5-7 letih. Iz celotne analize se je pojavila lista specifičnih profilov, ki so bili najpogosteje preferirani.

Ciljna skupina ljudi v projektu predstavlja osebe, ki so nezaposlene, prijavljene na Uradu za delo ter osebe, ki so zaposlene v treh izbranih podjetjih ter tudi ostale osebe zaposlene v sektorju kovinsko-predelovalne panoge regije Kozjansko, pa nimajo ustrezne kvalifikacijske stopnje za opravljanje bodisi dela, ki ga že opravljajo, dela, ki bi ga lahko opravljale, bodisi so v situaciji, da se njihovo delovno mesto ukinja zaradi nadomestitve le-tega z novim delovnim mestom zaradi višje stopnje tehnične opremljenosti.

Projekt je bil zasnovan na identifikaciji potreb na eni strani ter identifikaciji stanja kvantitete in kvalitete delovne sile na drugi strani v regiji. Relevantnost projekta se kaže ravno v vzpostavljanju takšnih pogojev skozi proces izobraževanja in usposabljanja izbrane ciljne skupine, ki bo pripomogla k dvigu kvalitete delovne sile in s tem omogočila ciljni skupini kompatibilnost s potrebami po človeških virih v regiji. Projekt je sinhroniziran izbrani ciljni grupi glede na različne programe, ki so identificirani kot perspektivni v okolju (Program usposabljanja..., 2002)

Ciljna skupina so zaposleni v podjetjih Alpos, Tajfun, Koval oziroma pri podjetnikih, ki pa nimajo ustrezne kvalifikacije in so zaradi tega le pogojno zaposleni.

Prav tako se bodo v programe usposabljanj lahko vključevale brezposelne osebe, prijavljene na Uradu za delo, ki si bodo tako dvignile kvalifikacijsko raven ter tako izboljšale zaposlitvene možnosti.

Namen projekta je skozi proces ciljnega izobraževanja usposobiti ciljno skupino ljudi z jasno izraženim rezultatom, zagotoviti omenjeni ciljni skupini možnosti zaposlitve oziroma možnost obdržati obstoječa delovna mesta.

Na osnovi narejene analize potreb na trgu delovne sile regije Kozjansko, je bilo ugotovljeno, da obstaja deficitarno stanje kadrov v sektorju kovinsko-predelovalne panoge omenjene regije. Deficitarnost je izražena v obliki potreb oz. povpraševanja po zaposlovanju kvalificirane delovne sile in sicer določenih specifičnih poklicev v kovinsko-predelovalni panogi.

Na strani ponudbe delovne sile je bilo ugotovljeno stanje določene navidezne zaposlenosti delovne sile, kar pomeni, da zaradi neustrezne kvalifikacije pri določenem številu zaposlenih (od 140 do 180 zaposlenih) lahko pride do izgube delovnih mest. Takšno stanje je bilo evidentirano v treh proučevanih podjetjih, Alpos d.d., Koval d.o.o., Tajfun d.o.o., ki so tudi največji pravni subjekti v kovinsko-predelovalni panogi regije Kozjansko, saj zaposlujejo skupaj okoli 700 oseb.

Poleg navidezne zaposlenosti je v regiji Kozjansko prisotna tudi visoka stopnja nezaposlenosti, ki znaša 18,9%. Velik del oseb, prijavljenih na Uradu za delo izhaja iz propadlih kovinsko-predelovalnih podjetij, delujočih v času nekdanje Jugoslavije (Železarna Štore, Libela Celje, Klima Celje, Emo Celje). Omenjene nezaposlene osebe so po ugotovitvah Urada za delo v 90 % podkvalificirane in kljub močnemu povpraševanju ne uspejo pridobiti ustrezne zaposlitve.

Projekt bo izpolnil svoj namen z izvedbo dveh temeljnih izobraževalnih oblik in sicer:

- obliko usposabljanja s pridobitvijo ustrezne kvalifikacije (4 ciljni programi usposabljanja);
- obliko izobraževanja s pridobitvijo poklicne izobrazbe kovinarskih znanj (pridobitev IV. stopnja).

Usposabljanje s pridobitvijo ustrezne kvalifikacije predvideva izvedbo 4 specifičnih programov, za katera je bilo na osnovi raziskav v regiji izkazana relativno najmočnejša stopnja povpraševanja in hkrati najmočnejša stopnja dolgoročne perspektivnosti. Izoblikovani programi so naslednji:

Program 1: Usposabljanje strojnikov, upravljalcev strojev težke gradbene mehanizacije (TGM): buldožer, bager, ICB, čelni nakladalec, valjar, mini bager.

Program 2: Usposabljanje voznikov, upravljalcev viličarjev.

Program 3: Usposabljanje in izpopolnjevanje varilcev

Program 4: Usposabljanje za upravljalcev mostnih dvigal, v proizvodnih halah

Izobraževanje s pridobitvijo poklicne izobrazbe kovinarskih znanj predvideva možnost pridobitve IV. stopnje izobrazbe. Izobraževalni proces je relativno daljši glede na prvega in v strukturi zajema teoretični in praktični del. Skozi izobraževanje pridobi oseba naziv kot na primer preoblikovalec kovin, predelovalec kovin, obdelovalec kovin...(glede na program, ki se ga je udeležil).

Projekt bi po izdelanem planu omogočil od 70 do 100 osebam pogojno zaposlenim in nezaposlenim s pomanjkljivo kvalifikacijo, pridobiti večjo fleksibilnost, učinkovitost in stopnjo prilagodljivosti glede na potrebe trga delovne sile kovinsko-predelovalne panoge v regiji Kozjansko.

3.2.4. Podrobnejši opis aktivnosti – faze projekta ter uporabljena metodologija

Projekt usposabljanja in izpopolnjevanja v kovinsko-predelovalni panogi v okviru partnerstva Kozjansko je bil zasnovan na naslednjih aktivnostih:

1. Identifikacija priložnosti in analiza stanja v kovinsko-predelovalni panogi regije Kozjansko.
2. Idejna zasnova projekta.
3. Detajlno preciziranje projekta (izdelava programov izobraževanja in usposabljanja).
4. Izvedba projekta (izvajanje aktivnosti).
5. Nadzor

1. Identifikacija priložnosti in analiza stanja v regiji Kozjansko

je prva faza v projektu, ki je bila izdelana kot osnova za vsebinsko oblikovanje projekta. Vsebinsko je ta faza podala odgovore glede stanja regije ter trendov v proučevani regiji.

2. Idejna zasnova projekta

Na osnovi prve izvedene aktivnosti je bila izdelana vsebinska zasnova projekta. Definirana je bila ciljna skupina oseb ter vsebinsko določeni programi izvajanja izobraževanja in usposabljanja oseb.

3. Detajlno preciziranje projekta

Aktivnost obsega točno določitev in opredelitev programov izobraževanja ter usposabljanja. V okviru projekta je bilo definiranih 5 programov:

- Program 1: Usposabljanje strojnikov, upravljalcev strojev težke gradbene mehanizacije (TGM): buldožer, bager, ICB, čelni nakladalec, valjar, mini bager.
- Program 2: Usposabljanje voznikov, upravljalcev viličarjev.
- Program 3: Usposabljanje in izpopolnjevanje varilcev.
- Program 4: Usposabljanje za upravljalce mostnih dvigal, v proizvodnih halah.
- Program 5: Program za pridobitev poklicne izobrazbe kovinarskih znanj.

Znotraj programov je bil določen izbor predmetov ter izbor predavateljev z ustreznimi licencami.

4. Metode implementacije – izvedba projekta

5. Nadzor

Metodologija

Metode, ki so bile uporabljene pri vseh fazah projekta, tako v fazi snovanja projekta, izdelave projektne dokumentacije, kakor tudi v fazi izvedbe in kontrole projekta so bile:

- metode deskripcije, komparacije ter klasifikacije
- metoda anketiranja
- statistične metode
- metoda timskega dela
- metoda pedagoškega pristopa
- metoda ocenjevanja/evaluacije

V začetni fazi projekta v okviru analitičnega pristopa k projektu je bilo uporabljeno zaporedje metod deduktivno sklepanje, induktivno sklepanje ter ponovno deduktivno sklepanje. Takšno

zaporedje uporabe znanih metod je omogočilo analitično razčlenitev problemov, posnetek stanja, identificiranje potreb in oblikovanje možnih rešitev. V tej fazi projekta so bile uporabljene tudi metode anketiranja (razgovori v podjetjih), statistične metode (izračuni deležev, trendi v preteklih letih, ekstrapolacija trendov...), uporabljena je bila tudi metoda timskega dela.

V fazi izvajanja aktivnosti idejnega snovanja projekta so bile uporabljene metode deskripcije, komparacije ter klasifikacije, s pomočjo katerih so se vsebinsko oblikovale ciljne skupine, identificirali problemi ter vsebinsko definirali projekt izobraževanja in usposabljanja v kovinsko-predelovalni panogi regije Kozjansko. Tudi v tej fazi je bila uporabljena metoda timskega dela.

V fazi izdelave programov izobraževanja in usposabljanja (detajlno preciziranje projekta) so uporabljene metode deskripcije, komparacije in klasifikacije, metoda timskega dela ter metoda pedagoškega pristopa. V omenjeni fazi gre namreč za preciziranje programov s predmetniki, določanje trajanja programov.

Faza izvajanja projekta je bila v celoti izvedena na pedagoški metodi pristopa. Proces izobraževanja in usposabljanja se je izvajal na poznanih pedagoških metodah. Izvajalci programov so bili ustrezno kvalificirani za specifična področja izvajanja programov.

V zadnji fazi projekta, v fazi nadzora je bila uporabljena metoda timskega dela, metoda komparacije in klasifikacije ter metode evaluacije.

Evaluacija

Izvedba projekta je predvidevala tudi evaluacijo projekta.

Interna evaluacija projekta je potekala v več stopnjah, v časovnih intervalih in v različnih fazah preverjanja.

Evaluacijo projekta je izvajala tričlanska komisija, v sestavi članov prijavitelja projekta LPC, izvajalca projekta Ljudske univerze ter največjega internega sofinancerja projekta Občine Šentjur.

V okviru evaluacije projekta je bila izvedena evaluacija oseb vključenih v izobraževalni program ter program usposabljanja. Po končanem procesu usposabljanja je bil predviden teoretični in praktični preizkus znanja.

Evaluacija projekta je potekala v naslednjih fazah:

1. V fazi pred pričetkom izvajanja programov je bila pripravljena evalvacija stanja potreb v treh največjih podjetjih kovinsko-predelovalne industrije.
2. V sodelovanju s strokovnimi delavci so bili pripravljene ustrezni predmetniki ter potrebe po strokovnih kadrih za izvajanje projekta.
3. Opravljena je tudi ocena prostorskih pogojev za izvajanje vseh usposabljanj.
4. Kontrola izobraževanja in usposabljanja (mesečni pregled opravljenih aktivnosti za pretekli mesec in izdelava poročila, korekcija morebitnih odstopanj).
5. Končna kontrola (po preteku 10 mesecev se je pripravilo generalno poročilo o poteku projekta, kjer so prikazali dosežke glede na planirano stanje).

Za izvedbo in spremljanje projekta je bila oblikovana tako imenovana *usmerjevalna skupina*, v katero so bili vključeni predstavniki LPC Kozjansko, Ljudske univerze Šentjur, občine Šentjur, Urada za delo - enota Šentjur, Obrtne območne zbornice Šentjur in predstavniki vseh treh podjetij (Alpos d.d., Koval d.o.o., Tajfun d.o.o.). Njene naloge so bile priprava izvedbe

posameznega usposabljanja, spremljanje izvajanja posameznega usposabljanja, dajanje pobud za izboljšave, iskanje rešitev ob morebitnih problemih, spremljanje finančnega poslovanja celotnega programa ter potrditev vmesnih poročil in končnega poročila.

3.2.5. Partnerstvo

V tem delu so natančneje podane vloge, ki so jih imeli določeni partnerji pri snovanju projekta.

V projektu so neposredno sodelovali naslednji partnerji:

- LPC Kozjansko,
- Občina Šentjur pri Celju,
- Urad za delo Šentjur pri Celju,
- Ljudska univerza občine Šentjur pri Celju,
- Alpos d.d.,
- Koval d.o.o.,
- Tajfun d.o.o.

Vloga partnerjev:

LPC Kozjansko:

- prijavitelj projekta,
- vodenje projekta,
- nadzor projekta.

Občina Šentjur pri Celju:

- sofinancer projekta,
- nadzor projekta.

Območna obrtna zbornica Šentjur:

- posredovalec podatkov in informacij glede stanja zaposlovanja in povpraševanja po delovni sili v regiji.

Urad za delo:

- posredovalec podatkov in informacij glede stanja zaposlenosti in stopnje izobrazbe brezposelnih v regiji Kozjansko.

Ljudska univerza občine Šentjur:

- izvajalec programov izobraževanja in usposabljanja,
- organiziranje lastnih učilnic za izvajanje projekta,
- zagotavljanje praktičnih poligonov za usposabljanje strojnikov TGM,
- organiziranje internih in eksternih strokovnih kadrov za izvajanje programov,
- zagotavljanje učnega gradiva,
- pomoč pri vodenju celotnega programa,
- nadzor programa.

Alpos d.d. Šentjur:

- udeleženec v procesu izobraževanja in usposabljanja,

- organiziranje praktičnega poligona za izvajanje programa za usposabljanje dvigal, vodenih s tal v halah,
- organiziranje praktičnega poligona za upravljalce viličarjev.

Koval d.o.o., Loka pri Žusmu:

- udeleženec v procesu izobraževanja in usposabljanja,
- organiziranje praktičnega poligona za usposabljanje varilcev.

Tajfun d.o.o., Planina pri Sevnici:

- udeleženec v procesu izobraževanja in usposabljanja,
- organiziranje praktičnega poligona za usposabljanje strojnikov vodenja konzolnih dvigal.

Temeljni razlog za sodelovanje partnerjev v projektu je vsekakor interes posameznih strani za izvedbo projekta. Partnerji predstavljajo na eni strani povpraševanje po delovni sili (Alpos, Koval, Tajfun, Območna obrtna zbornica Šentjur) ali na drugi strani ponudbo delovne sile (Urad za delo Šentjur), lokalne oblasti (Občina Šentjur) pa imajo jasno izražene interese po reševanju nezaposlenosti v regiji, kakor tudi izobraževalne institucije (Ljudska univerza občine Šentjur) v vlogi izvajalca programov. Vloga LPC Kozjansko je jasna, saj stremi za aktiviranjem lokalnih virov v regiji ter za višjim socialnim in ekonomskim razvojem regije.

3.3.4.1. Predstavitev podjetij

Sledi kratka predstavitev podjetij, ki so bila vključena v projekt »Usposabljanje v kovinsko predelovalni industriji«. Poleg zgoraj naštetih podjetij so predstavljena še nekatera podjetja, ki so se v projekt vključila med samim izvajanjem projekta. To so podjetja Container, Valji, VOC, Vilkoograd in Resevna.

Alpos d.d., Šentjur pri Celju

ALPOS je skupina kapitalsko in poslovno povezanih podjetij.

Firma: ALPOS Industrija kovinskih izdelkov in opreme d.d.,

Skrajšana firma: ALPOS d.d.

Dejavnosti:

- proizvodnja jeklenih cevi različnih profilov, cevskih orodij in razrez pločevine;
- proizvodnja opreme za trgovine;
- proizvodnja vseh vrst kovinskega pohištva za dom, lokale in javne prostore;
- svetovanje, projektiranje, izdelava, montaža in servis vseh vrst trgovin, skladišč in lokalov;
- izdelava in projektiranje pohištva za vrtnice;
- proizvodnja gospodinjskih in tehniških lestev, zabojnikov ter sušilnikov iz aluminija.

Zaposlenih: v delniški družbi 190, v poslovni skupini 1278 ljudi

Prodaja skupaj: delniška družba 13,45 milijarde SIT (leto 2004), poslovna skupina 28,17 milijarde SIT (leto 2004)

Ustanovljeno: 1953

Organizacijska oblika: Delniška družba

Lastnina: Zasebna

Vodilni program sta proizvodnja in prodaja jeklenih cevi in profilov. Po nakupu treh tovarn v tujini je ALPOS zaokrožil letne proizvodne zmogljivosti na 350.000 ton cevi in profilov. S tem se je uvrstil na sedmo mesto po velikosti tovrstnih proizvajalcev v Evropi in postal največji dobavitelj jeklenih cevi na tržišču jugovzhodne Evrope.

Na drugem mestu je program opreme za trgovine. Podjetje spada med deset največjih proizvajalcev oziroma ponudnikov tovrstne opreme. Zelo pomemben je tudi program izdelkov iz aluminija. Izdelujejo hišne in tehnične lestve, aluminijaste zabojnike/kovčke in vrtno sušilnike za perilo. ALPOS je poznan še po proizvodnem programu kovinskega pohištva, predvsem stolov in miz.

V skupini ALPOS je bilo ob koncu leta 2004 zaposlenih 1248 zaposlencev (<http://www.alpos.si/default.asp?id=455>).

Container d.o.o., Celje je podjetje za proizvodnjo komunalne opreme, specialnih transportnih kontejnerjev, zložljivih skladiščnih kontejnerjev, skladišč za vnetljive snovi, jeklenih konstrukcij in kompleksnih (kontejnerskih) sušilnic za les (http://www.politron-mp.si/ambient/21_0_01.htm).

KOVAL d.o.o , Loka pri Žusmu

Podjetje KOVAL je mlado inovativno podjetje z lastno proizvodnjo, prodajo in servisom. Izdelujejo izdelke iz aluminija in jekla v malih in velikih serijah.

Njihov proizvodni program obsega visoko kvalitetno medicinsko opremo za potrebe fizioterapije in kovinske izdelke za notranje pohištvo - stole, mize, regale, obešala ter vrtno opremo - stole, mize. V proizvodnji zaposlujejo 28 sodelavcev, ki so visoko specializirani za kakršnokoli obdelavo kovin.

Že štiri leta sodelujejo z enim izmed največjih proizvajalcev aparatov in opreme za področje fizikalne terapije, s firmo Berd Kraft - Medizinischer Apparatebau iz Nemčije kot licenčni proizvajalec in kot razvojni partner na področju izdelave specialnih masažnih miz za fizikalno terapijo, kakor tudi za uporabo v bolnicah in zdravniški praksi. Kot licenčni in razvojni partner sodelujejo tudi z več firmami iz EU in ZDA, ki so dejavne na področju vrtno opreme in opreme za notranje prostore (<http://www.koval.si/Predstavitev-slo.html>).

Resevna, Šentjur pri Celju je trgovsko podjetje.

TAJFUN Planina d.o.o., Planina pri Sevnici je največji proizvajalec gozdarskih vitlov v Evropi. Izvažajo okoli 90 % svoje proizvodnje v preko 20 evropskih in čezoceanskih držav, največ v Nemčijo, Avstrijo, Francijo, Italijo, Hrvaško, Španijo in Veliko Britanijo, pa tudi v Kanado, ZDA, Novo Zelandijo, Madžarsko in Belgijo. Vsi vitli so testirani v Nemčiji in narejeni v skladu z mednarodnimi varnostnimi standardi (<http://www.tajfun.si/sl/predstavitev1.asp>).

Predstavljajo se na vseh večjih sejnih doma (Kmetijsko - živilski sejem Gornja Radgona,..) in po svetu (Agritechnica-Hannover, Nemčija; Eima-Bologna,Italija; Elmia-Jönköping, Švedska,) (<http://www.tajfun.si/sl/dejavnost.asp>).

VALJI d.o.o. ŠTORE

Proizvodno podjetje VALJI d.o.o. je specializiran proizvajalec valjev za metalurgijo (valjarne pločevine in profilov), ne-metalurgijo (plastično predelovalna, gumarska in papirna industrija) ter ulitkov za strojno predelovalno, orodjarsko in ostalo industrijo(<http://www.valji.si/>).

Proizvodnja valjev in ulitkov se odvija v najvišjem tehnološkem in kvalitetnem razredu, kar podjetje na tem področju uvršča v sam svetovni vrh proizvajalcev, saj prodajo preko 80% proizvodnega programa na tuja tržišča. (<http://www.valji.si/zanimivo.asp>).

Vilkograd d.o.o, Zlateče pri Šentjurju, Šentjur pri Celju

je zasebno gradbeno podjetje, ki se ukvarja z nizkimi gradnjami, usmerjeno predvsem v izgradnjo podzemnih vodov z uporabo moderne metode polaganja cevi brez izkopov pri projektiranju prečkanj infrastruktur (cest, vodotokov, železnic, itd.). Posluje od leta 1995 dalje in zaposluje 55 ljudi (<http://www.vilkograd-sp.si/OPodjetju.htm>).

VOC Celje, Vzdrževanje in obnova cest, d.d. VOC Celje je odvisna družba v okviru Skupine CM - Ceste in mostovi Celje (povezuje družbe VOC Celje, d.d., CE-KA, d.d., CM Modriča, d.o.o., CMA Modriča, d.o.o., Projektiva, d.d. in Varclean, d.o.o.). Delniška družba CM Celje svojo dejavnost usmerja na področje nizkih in visokih gradenj, proizvodnje mineralnih surovin, asfaltnih in betonskih zmesi (http://www.cm-celje.si/cmc/Politika_kakovosti%20_in_oklolja.htm).

4. VREDNOTENJE CILJEV PROJEKTA

4.1. Priprava na vrednotenje

Pred vrednotenjem je potrebno opredeliti splošne značilnosti vsebine, na katero se vrednotenje nanaša (Hergan, 2003):

- vsebine,
- obdobje,
- lokacija,
- vrsta vrednotenja glede na fazo izvajanja,
- cilji vrednotenja (metodološki prikaz ugotavljanja učinkov programa preko izbranih kazalcev),
- Vprašanja, na katera želimo odgovoriti:
 1. Ustreznost: Ali zastavljeni cilji programa ustrezajo prednostim nalogam kraja ali regije, katere del so? Ali ustrezajo ciljem razvojne politike?
 2. Uspešnost: V kolikšni meri so pričakovani cilji doseženi? Kakšne učinke so doslej povzročili izvedbeni ukrepi? Ali so ti učinki v skladu s pričakovanji?
 3. Koristnost: Ali so ukrepi zadovoljivi s stališča neposrednih in posrednih prejemnikov?

4. Trajnost: Ali kaže večina izvedenih ukrepov takojšnje rezultate? So ti rezultati kratkotrajni ali dolgotrajni?

Za izbrani projekt Program usposabljanja v kovinsko-predelovalni industriji so podane naslednje osnovne informacije.

VSEBINE:

- analiza ciljev in učinkov projekta
- analiza vrste učinkov
-

OBDODBE: Projekt se je izvajal 10 mesecev, od 1.5.2001 do 28. 2. 2002.

LOKACIJA: Kozjansko, občini Šentjur pri Celju in Dobje

VRSTA VREDNOTENJA: ex- post, vrednotenje po zaključku projekta.

USTREZNOST: Glede na analizo stanja na Kozjanskem, ki navaja, da je program namenjen tistim, katerih delovna mesta so ogrožena zaradi prenizke izobrazbe ali zaposlitve za določen čas ter zaradi podatkov o stanju brezposelnosti, ocenjujem program za ustreznega.

USPEŠNOST: uspešen

KORISTNOST: koristen

TRAJNOST: trajen

4.2. Analiza ciljev programa

V tem delu je prikazan logični okvir programa, kjer so obravnavani cilji programa, ukrepi za doseganje teh ciljev, pričakovani rezultati – učinki ter kazalci s katerimi preverjamo učinke ciljev.

4.2.1. Analiza ciljev

Splošni cilji projekta je z usposabljanjem in izobraževanjem delovne sile v kovinsko-predelovalni panogi doseči večjo fleksibilnost in učinkovitost in prilagodljivost na trgu delovne sile na Kozjanskem

Specifični cilji projekta so povečati zaposlitvene možnosti nezaposlenim in pogojno zaposlenim v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem ter dvig izobrazbene ravni v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem.

Izvedbeni – operativni cilji so:

Izvedba programov:

Program 1: Usposabljanje voznikov, upravljavcev viličarjev.

Program 2: Usposabljanje in izpopolnjevanje varilcev

Program 3: Usposabljanje za upravljavce mostnih dvigal, v proizvodnih halah

Program 4: Usposabljanje strojnikov, upravljavcev strojev težke gradbene mehanizacije (TGM): buldožer, bager, ICB, čelni nakladalec, valjar, mini bager.

Program 5: Program za pridobitev poklicne izobrazbe kovinarskih znanj.

Učinki (konkretni rezultati) s katerimi se dosežajo specifični cilji so:

Višja raven prilagodljivosti ciljne skupine na trgu delovne sile ter manjši prepad med povpraševanjem in ponudbo na trgu delovne sile.

Dejavnosti, ukrepi oz. vrstni red ključnih dejavnosti, ki so bile izvedene, da so bili doseženi pričakovani rezultati:

- Priprava celotnega programa
- Implementacija podprogramov
- Nadzor aktivnosti in merjenje, spremljanje doseženih rezultatov

4.2.2. Analiza kazalcev uspešnosti

Ključni kazalci, ki se nanašajo na splošni cilj so:

- nezaposlenost na Kozjanskem
- pogojna zaposlenost na Kozjanskem

Kazalci, ki prikažejo ali so specifični cilji projekta doseženi in v kakšnem obsegu, so:

Kvalitativni kazalci: višja kvalifikacija in znanje oseb, ki so v ciljni skupini

Kvantitativni kazalci: 70 oseb, ki bo doseglo višjo izobrazben raven

Kazalci izvedbenih / operativnih ciljev so:

- minimalno 18 oseb bo pridobilo naziv in certifikat : kvalificiran upravljalec težke gradbene mehanizacije (strojnik),
- minimalno 12 oseb bo pridobilo naziv in certifikat: poklicni voznik viličarja,
- minimalno 10 oseb bo pridobilo naziv in certifikat: varilec z atestom,
- minimalno 15 oseb bo pridobilo naziv in certifikat: kvalificiran upravljalec strojnih mostovnih dvigal, vodenih s tal v halah (strojnik),
- najmanj 15 oseb bo pridobilo naziv in spričevalo: preoblikovalec kovin /obdelovalec kovin (IV. stopnja).

Učinki

Uspešnost projekta - predvideni rezultati in učinki se merijo z določenimi kazalci. Ti kazalci so: ohranjanje delovnih mest, ustvarjanje novih možnosti za nezaposlene osebe.

Viri:

- izvajalci vključeni v projekt,
- prostor in izvedba praktičnega dela usposabljanja ,
- oprema.

Del sredstev je bil namenjen za nabavo sodobne opreme za novo učilnico, ki bo ob sodelovanju mariborske univerze v prihodnosti omogočala tudi sodoben način izobraževanja na daljavo.

Prijavitelj in partnerji v projektu so zagotovili določena sredstva v obliki opreme in prostora. Manjkajoči del se je nadomestil v obliki eksternih sredstev.

Med ostale relevantne vire se štejejo viri financiranja Občine Šentjur ter dogovor z Urdom za delo glede promocije projekta med nezaposlenimi osebami in dogovor s podjetji Alpos d.d., Koval d.o.o., Tajfun d.o.o. glede zagotavljanja pogojev za uporabo praktičnih poligonov za opravljanje praktičnega dela usposabljanja.

4.2.3. Viri informacij in sredstva preverjanja

Viri informacij, ki so bili na voljo za preverjanje informacij po kazalcih so bili Zavod za zaposlovanje, raziskave različnih podjetij v regiji Kozjansko.

Glavni vir informacij o poteku projekta pa je bila Usmerjevalna skupina, ki je nadzorovala potek projekta.

Preglednica3: Pregled ciljev, ukrepov in učinkov programa

	Cilji	Ukrepi	Učinki, Pričakovani učinki in koristi - dosežeš cilj	Ukrepi
Splošni cilj	Doseči večjo učinkovitost in prilagodljivost na trgu delovne sile na Kozjanskem v kovinsko-predelovalni panogi	Z usposabljanjem in izobraževanjem	Ciljna skupina bo dosegla višjo raven prilagodljivosti na trgu delovne sile.	Priprava celotnega programa, implementacija podprogramov, nadzor aktivnosti in spremljanje doseženih rezultatov
Specifični cilj	povečati zaposlitvene možnosti nezaposlenim in pogojno zaposlenim v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem ter dvig izobrazbene ravni v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem		Manjši prepad med povpraševanjem in ponudbo na trgu delovne sile.	

Preglednica4: Pregled kazalcev programa

	Cilji	Kazalci	Viri kazalcev
Splošni cilj	Doseči večjo učinkovitost in prilagodljivost na trgu delovne sile na Kozjanskem v kovinsko-predelovalni panogi	nezaposlenost na Kozjanskem, pogojna zaposlenost na Kozjanskem	Zavod za zaposlovanje, Šentjur; Alpos d.d., Koval d.o.o., Tajfun d.o.o.
Specifični cilj	povečati zaposlitvene možnosti nezaposlenim in pogojno zaposlenim v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem ter dvig izobrazbene ravni v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem	Kvalitativni kazalci: višja kvalifikacija in znanje oseb, ki so v ciljni skupini Kvantitativni kazalci: št. oseb, ki bo doseglo višjo izobrazben raven (po planu 70 oseb)	
Izvedbeni – operativni cilji	Programi (5) Program 1: Usposabljanje voznikov, upravljavcev viličarjev. Program 2: Usposabljanje in izpopolnjevanje varilcev Program 3: Usposabljanje za upravljavce mostnih dvigal, v proizvodnih halah Program 4: Usposabljanje strojnikov, upravljavcev strojev težke gradbene mehanizacije (TGM): buldožer, bager, ICB, čelni nakladalec, valjar, mini bager. Program 5: Program za pridobitev poklicne izobrazbe kovinarskih znanj.	Št. oseb, ki so uspešno zaključile izobraževalni program – Kvantitativni kazalci	

4.3. Pričakovani rezultati – učinki in kazalci

Pričakovani učinki:

- neposredni učinki
- posredni učinki
- multiplikacijski učinki

Neposredni učinki:

Projekt je predvideval jasno zastavljene učinke na izbrano ciljno skupino oseb. Neposreden učinek projekta je viden v dvigu kvalitete delovnih sposobnosti izbrane ciljne skupine. Projekt je predvideval naslednje konkretne rezultate:

- minimalno 18 oseb, ki bodo pridobile naziv in certifikat: kvalificiran upravljalec težke gradbene mehanizacije (strojnik),
- minimalno 12 oseb, ki bodo pridobile naziv in certifikat: poklicni voznik viličarja,
- minimalno 10 oseb, ki bodo pridobile naziv in certifikat: varilec z atestom,
- minimalno 15 oseb, ki bodo pridobile naziv in certifikat: kvalificiran upravljalec strojnih mostovnih dvigal, vodenih s tal v halah (strojnik),
- najmanj 15 oseb, ki bodo pridobile naziv in spričevalo: preoblikovalec kovin /obdelovalec kovin (IV. stopnja).

S tem naj bi omenjene osebe pridobile možnost zaposlitve in/ali možnost ohranitve obstoječih delovnih mest (Program usposabljanja..., 2002).

Projekt je predvidel tudi učinke na partnerje, ki so sodelovali pri projektu.

Vsak izmed partnerjev naj bi skozi projekt pridobil svojevrstne izkušnje za kvalitetno delo v bodoče. Podjetja Alpos d.d., Koval d.o.o. ter Tajfun d.o.o., ki so v projektu udeleženi kot upravičenci bodo neposredno zaradi izvedbe projekta uspela ohraniti delovna mesta pogojno zaposlenim osebam. Po ocenah bo ohranjeno 50-60 delovnih mest (Program usposabljanja..., 2002).

Publikacije in ostali izhodni materiali

Projekt » Program usposabljanja in izobraževanja v kovinsko-predelovalni panogi, v okviru partnerstva Kozjansko...« je predvidel pri izvajanju predmetov za posamezni program določeno pisno gradivo za vsakega udeleženca programa. V celotnem projektu je bilo predvideno naslednje število strokovnih publikacij:

Preglednica5: Pričakovani učinki (izhodni materiali) projekta po posameznem programu

Naziv programa	Minimalno predvideno število udeležencev	Število učnih Predmetov	Število potrebnih Izvodov strokovnih Publikacij
Program1: upravljaec TGM	18 oseb	5	90 enot
Program2: Upravljaec viličarja	12 oseb	6	72 enot
Program3: Varilec z atestom	10 oseb	7	70 enot
Program4: Strojinik most. dvigal	15 oseb	5	75 enot
Program5: Kovinar/obdelovalec	15 oseb	7	105 enot
Skupaj/total	70 oseb	36	472 enot

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Ostali outputi projekta:

- Mesečni nadzor projekta in izdaja 10 kratkih poročil,
- Verifikacija znanja po končanem usposabljanju pri vsakem učnem predmetu - output: minimalno 472 delnih predmetnih testov,
- Zaključno poročilo o poteku, rezultatih ter zaključku projekta, o udeležencih v projektu, izvajalcih in ostale podrobnosti v obliki zbornika (Program usposabljanja..., 2002).

Neposredni učinki projekta so še:

- Dvig izobrazbene ravni ciljne skupine
- Dvig kvalifikacijske ravni ciljne skupine
- Dvig fleksibilnosti ciljne skupine na trgu delovne sile
- Višja stopnja atraktivnosti ciljne skupine na trgu delovne sile

Posredni učinki projekta:

- Zmanjševanje vrzeli in neuskkljenosti med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile kovinsko-predelovalne panoge v regiji Kozjansko.
- Posredno, dvig dodane vrednosti na zaposlenega v panogi.
- Posredno, višja stopnja varstva pri delu (Program usposabljanja..., 2002).

Pomen in večplastnost učinkov projekta se kažejo skozi multiplikacijske učinke projekta:

Posredno, višja stopnja mobilnosti delovne sile zaradi dviga kvalitete ter s tem možnosti nudenja širšemu prostoru svojih znanj in sposobnosti.

Povečanje konkurenčne prednosti kovinske panoge v regiji Kozjansko.

Končni posredni efekt pa je viden v dvigu življenjskega standarda ljudi v regiji (Program usposabljanja..., 2002).

4.4. Analiza kazalcev uspešnosti

4.4.1. Kazalci virov

Kazalci virov ali outputov se nanašajo na finančna sredstva.

Evropska komisija je preko Ministrstva za delo, družino in socialo financirala 75% vrednosti vseh stroškov projekta, ostalih 25% vrednosti celotnega projekta je prispevala država prijaviteljica in sicer 5% LPC Kozjansko (prijavitelj programa), 15% občina Šentjur pri Celju in 5% Ljudska Univerza občine Šentjur pri Celju. Pri čemer so sredstva Evropske unije definirana kot eksterna sredstva, sredstva, ki jih priskrbi prijavitelj projekta pa interna sredstva.

Iz dokumentacijskega gradiva je razvidno, da je v končni fazi projekta Občina Šentjur pri Celju prispevala 14, 8%, Ljudska Univerza občine Šentjur pa 7, 4% vrednosti projekta (Program usposabljanja..., 2002).

4.4.2. Kazalci neposrednih posledic

Kazalci neposrednih posledic ali outputov se nanašajo na dejavnosti (fizične ali denarne enote). V našem primeru opazujemo človeške vire, število ur, ki jih je posamezna oseba vložila v projekt, število učnih ur, število delovnih materialov.

Kazalce človeških virov izražamo v številu delovnih ur, ki jih oseba vloži v delo na projektu. V tem projektu je bila shema človeških virov naslednja:

- vodja projekta – 1 oseba: 30 ur / mesec
- pomočnik vodje projekta – 1 oseba: 30 ur / mesec
- administrator – 1 oseba: 60 ur / mesec
- zunanji izvajalci – 33 oseb: 72 ur /mesec

Za vsak mesec štejemo med človeške vire 10 dni dela vodja projekta, 10 dni so-vodja projekta, 10 dni administrativnih del in 5 dni evalvacija ter delo ostalih zunanjih sodelavcev. Njihovo število ur je odvisno od programa izobraževanja. V celotnem programu je to zneslo 490 ur.

4.4.3. Kazalci rezultatov

Kazalci rezultatov so neposredni, takojšnji rezultati, to je število ustrezno usposobljenih udeležencev posameznega programa projekta.

Na podlagi pregleda tehničnih poročil (deset mesečnih poročil, eno vmesno poročilo in končno poročilo) o rezultatih izobraževanj po posameznem programu so prikazani kvantitativni kazalci uspešnosti specifičnih in izvedbenih ciljev.

Kvantitativni kazalci, ki prikažejo ali so specifični cilji projekta doseženi ter v kakšnem obsegu so uresničeni, so število oseb, ki bo doseglo višjo izobrazben raven

Kazalci, ki se nanašajo na izvedbene cilje pa so:

- minimalno 18 oseb, ki bo pridobilo naziv in certifikat : kvalificiran upravljalec težke gradbene mehanizacije (strojnik),
- minimalno 12 oseb, ki bo pridobilo naziv in certifikat: poklicni voznik viličarja,
- minimalno 10 oseb, ki bo pridobilo naziv in certifikat: varilec z atestom,
- minimalno 15 oseb, ki bo pridobilo naziv in certifikat: kvalificiran upravljalec strojnih mostovnih dvigal, vodenih s tal v halah (strojnik) in
- najmanj 15 oseb, ki bo pridobilo naziv in spričevalo: preoblikovalec kovin /obdelovalec kovin (IV. stopnja).

Program 1: Usposabljanje voznikov, upravljavcev viličarjev

Program je potekal od 28.5 do 25.9.2001. V program Usposabljanje voznikov, upravljavcev viličarjev se je prijavilo 29 oseb, od tega največ iz podjetja Alpos, d.d. Predviden plan minimalno 12 prijavljenih oseb na ta program je bil presežen; nanj se je prijavilo 29 oseb, uspešno ga je zaključilo 26 oseb.

Praktično usposabljanje je potekalo v podjetjih Alpos d.d. in Resevna.

Preglednica 6: Seznam udeležencev Programa 1 po podjetjih

Podjetje	Število udeležencev
Alpos d.d. Šentjur	11 oseb
Valji d.o.o. Štore	3 osebe
Resevna d.d. Šentjur	4 osebe
Tajfun d.o.o., Planina	4 osebe
Koval d.o.o, Loka pri Žusmu	3 osebe
ZZRS – registrirani brezposelni	1 oseba
Skupaj	26 oseb

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Preglednica 7: Pregled števila udeležencev Programa 1

Število udeležencev glede na:			%
Plan	Prijavljeni	Zaključili	+ ali -
12	29	26	+ 108

Vir: Program usposabljanja..., 2002

DEMOGRAFSKA SLIKA UDELEŽENCEV

MOŠKI:	24
ŽENSKE:	2
SKUPAJ	26
Najstarejši udeleženec:	49 let
Najmlajši udeleženec:	22 let

Starostne skupine	Število udeležencev
od 20 do 30 let	13
Od 31 do 40 let	7
nad 41 let	6
SKUPAJ	26

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Program 2: Usposabljanje in izpopolnjevanje varilcev

Program se je izvajal od 27.6 do 20.9. 2001.

Na program Usposabljanje in izpopolnjevanje varilcev se je prijavilo 17 oseb, uspešno ga je zaključilo 14 oseb.

Preglednica 8: Seznam udeležencev Programa 2 po podjetjih

Alpos d.d, Šentjur	8 udeležencev
Tajfun, d.o.o, Planina	4 udeleženci
ZZRS	2 udeleženca
Skupaj	14 udeležencev

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Preglednica 9: Pregled števila udeležencev Programa 2

Število udeležencev glede na:			%
Plan	Prijavljeni	Zaključili	+ ali -
10	17	14	+ 40

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Praktično usposabljanje je potekalo v podjetju Alpos. Program je uspešno zaključilo 14 kandidatov.

DEMOGRAFSKA SLIKA UDELEŽENCEV

MOŠKI:	14
ŽENSKE:	0
SKUPAJ	14
Najstarejši udeleženec:	40 let
Najmlajši udeleženec:	19 let

Starostne skupine	Število udeležencev
Do 20 let	2
Od 21 do 30 let	7
Od 31 do 40 let	5
Nad 40 let	0
SKUPAJ	14

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Program 3: Usposabljanje za upravljavce mostnih dvigal, v proizvodnih halah

Program se je izvajal od 27.6 do 5.9. 2001. Programa se je udeležilo 19 oseb, os tega največ iz podjetja Alpos d.d. in Valji d.o.o. Praktično usposabljanje se je izvajalo v podjetju Valji d.o.o Štore.

Preglednica 10: Seznam udeležencev Programa 3 po podjetjih

Podjetje	Število udeležencev
Alpos d.d. Šentjur	7 udeležencev
Valji d.o.o. Štore	5 udeleženci
Tajfun d.o.o., Planina	3 udeleženci
Maksim	3 udeleženci
ZZRS – registrirani brezposelni	1 udeleženec
Skupaj	19 udeležencev

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Preglednica 11: Pregled števila udeležencev Programa 3

Število udeležencev glede na:			%
Plan	Prijavljeni	Zaključili	+ ali -
15	19	19	+ 27

Vir: Program usposabljanja..., 2002

DEMOGRAFSKA SLIKA UDELEŽENCEV

MOŠKI: 24

ŽENSKE: 2

SKUPAJ 26

Najstarejši udeleženec: 49 let

Najmlajši udeleženec: 22 let

Starostne skupine	Število udeležencev
od 20 do 30 let	8
od 31 do 40 let	7
Nad 41 let	4
SKUPAJ	19

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Program 4: Usposabljanje strojnikov, upravljavcev strojev težke gradbene mehanizacije (TGM): buldožer, bager, ICB, čelni nakladalec, valjar, mini bager.

Program se je izvajal od 11. septembra do konca novembra 2001. Na 18 razpisanih mest programa se je prijavilo 16 oseb.

Preglednica 12: Seznam udeležencev Programa 4 po podjetjih

Podjetje	Število udeležencev
Koval d.o.o	1 oseba
VOC Šentjur	4 osebe
Mareks d.o.o.	1 oseba
ZZRS – registrirani brezposelni	6 udeležencev
Skupaj	12 udeležencev

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Preglednica 13: Pregled števila udeležencev Programa 4

Število udeležencev glede na:			%
Plan	Prijavljeni	Zaključili - realizacija	+ ali -
18	16	12	- 33%

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Praktično izvajanje programa je potekalo v podjetjih Vilkograd Šentjur in VOC – cestno gradbeno podjetje, Šentjur. Program je uspešno zaključilo 12 oseb.

Program 5: Program za pridobitev poklicne izobrazbe kovinarskih znanj in Program specialnega usposabljanja varilcev s pridobitvijo mednarodnega A-testa.

Tekom izvajanja projekta so se pojavili problemi pri izvajanju Programa za pridobitev poklicne izobrazbe kovinarskih znanj. Za ta program ni bilo dovolj velikega povpraševanja, saj se je na 15 razpisanih mest prijavilo le 7 oseb. Problem je predstavljal tudi časovni obseg izvajanja programa, saj bi se program izvajal 4 leta, projekt, na katerega se je LPC prijavil, pa se je izvajal 10 mesecev, torej sta bila nadzor nad izvajanjem izobraževanja ter financiranje programa zagotovljena le v tem obdobju. Zato je LPC Kozjansko Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve zaprosil za spremembo štiriletnega programa z novim programom Usposabljanje varilcev za pridobitev mednarodnega certifikata za A-test, ki ga je Ministrstvo v nadaljevanju tudi odobrilo (Program usposabljanja..., 2002).

Skladno z odobrenimi spremembami s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve sta LPC Kozjansko in Ljudska Univerza v Šentjurju na novo opredelili izvajanje zadnjega programa v »Program specialnega usposabljanja varilcev s pridobitvijo mednarodnega A-testa«. Ta je predvideval 134 ur teoretičnega izobraževanja in štiridnevno specialno usposabljanje za pridobitev mednarodnega A-testa. Nanj se je prijavilo 16 oseb (Program usposabljanja..., 2002).

Program se je izvajal od 14.1. do 19. 2. 2002. Nanj se je prijavilo 16 oseb, 14 zaposlenih in 2 brezposelni osebi, ena oseba je odstopila od izobraževanja.

Preglednica 14: Seznam udeležencev Programa 5 po podjetjih

Podjetje	Število udeležencev
Vilkograd	4 osebe
Container d.o.o., Celje	4 osebe
Alpos	5 oseb
ZZRS – registrirani brezposelni	2 osebi
Skupaj	15 oseb

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Preglednica 15: Pregled števila udeležencev Programa 5

Število udeležencev glede na:			%
Plan	Prijavljeni	Zaključili	+ ali -
15	16	15	-

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Praktični del usposabljanja je potekal v podjetju Alpos.

Povzetek projekta Usposabljanje v kovinsko – predelovalni industriji

Preglednica 16: Pregled neposrednih kazalcev uspešnosti specifičnih ciljev po posameznem programu.

Naziv programa	Minimalno predvideno število udeležencev	Prijavljenih	Realiziranih
upravljaec TGM	18 oseb	29 oseb	25 oseb
Upravljaec viličarja	12 oseb	29 oseb	26 oseb
Varilec z atestom	10 oseb	17 oseb	14 oseb
Strojniki most. dvigal	15 oseb	19 oseb	19 oseb
Sprememba plana	15 oseb	16 oseb	15 oseb
Skupaj	70 oseb	97	86 oseb

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Na podlagi primerjave števila oseb, ki naj bi pridobila določena kvalificirana znanja iz področja kovinarskih znanj v zastavljenih operativnih ciljih in števila uspešno realiziranih izobraževanj je razvidno, da so bili specifični in operativni cilji pri vseh programih uresničeni. Dosežen je bil cilj minimalnega števila oseb, ki naj bi pridobile ustrezna kovinarska znanja, to je vsaj 70 ustrezno kvalificiranih oseb (vendar ni presegel maksimuma 100 oseb). Tekom celotnega projekta se je ustrezno kvalifikacijo pridobilo 85 oseb. Na podlagi teh kazalcev ocenjujem projekt kot uspešen.

Sicer se program usposabljanja za pridobitev IV. stopnje izobrazbe ni uresničil, vendar je bil namesto tega uspešno izveden drug program. Zamenjava programa je logična posledica odziva na novo nastalo situacijo tekom izvajanja projekta, ko za prvoten program ni bilo dovolj interesa, ne dovolj finančnih sredstev in ne zagotovljenega nadzora izvajanja programa. Zato se je na podlagi povpraševanja ciljne skupine ter finančnih možnosti projekta pripravil t.i. nadomestni program, ki se je v nadaljevanju izkazal za ustreznega in uspešnega.

Udeleženci projekta po podjetjih

V tem delu so na kratko predstavljena podjetja z vidika udeležencev projekta.

Preglednica 17: Število udeležencev po podjetjih.

PODJETJE	Število prijavljenih
Alpos	31 oseb
Container	4 osebe
Koval	4 osebe
Maksim	3 osebe
Mareks	1 oseba
Resevna	4 osebe
Tajfun	11 oseb
VOC	4 osebe
Valji	8 oseb
Vilkograd	4 osebe
ZZRS	12 oseb
Skupaj	86 oseb

Vir: Program usposabljanja..., 2002

Na projekt so se v največjem številu prijavi zaposleni v podjetjih Alpos d.d. in Tajfun d.o.o., skupaj 42 kandidatov.

To je razumljivo, če upoštevamo dejstvo, da sta ti dve podjetji sodelovali že pri pripravi projekta, kjer sta bili definirani za glavni partnerski podjetji v celotnem procesu izvajanja projekta. Nezanemarljiv je tudi podatek, da imata ravno ti dve podjetji izmed vseh podjetij največ zaposlenih.

V celotnem projektu je imel pomembno vlogo tudi Zavod za zaposlovanje, preko katerega se je prijavi 12 kandidatov, to je dobra desetina vseh prijavljenih na posamezne programe projekta.

Tekom izvajanja projekta se je prvotnim trem partnerskim podjetjem (Alpos, Tajfun in Koval) pridružilo še 7 drugih podjetij, ki so skozi ta projekt ustrezno izobrazilo 28 že zaposlenih oseb, tretjino vseh prijavljenih.

Podjetja Container, Valji, VOC, Mareks imajo svoje proizvodne objekte izven meja Kozjanskega; v občini Štore in Celje. S tem je projekt dobil značaj nadobčinskega pomena.

V projekt bi lahko v večjem številu vključili brezposelne (vsaj glede na podatke o visoki stopnji brezposelnosti, ki jih je LPC navajal na začetku projekta in glede na število razpisanih izobraževalnih mest). Specifični cilji projekta so bili namreč povečati zaposlitvene možnosti nezaposlenim in pogojno zaposlenim v kovinsko-predelovalni industriji, s tem pa tudi povečati učinkovitost in prilagodljivost na trgu delovne sile. Ocenjujem, da je bilo premalo angažiranja za aktiviranje brezposelnih oseb.

Število udeležencev projekta in število izdanih certifikatov se ne ujemata, saj so se nekateri udeleženci projekta prijavi na več programov projekta hkrati in tako pridobili več certifikatov. Podrobnejši podatki o tem niso na voljo.

Demografska struktura udeležencev programa

Na voljo so bili podatki o demografski strukturi udeležencev projekta za samo tri programe. Te programe je uspešno zaključilo 64 oseb, 4 ženske in 60 moških. Prevladovala je skupina mladih, med 21 in 30 letom, najmanjši delež udeležencev predstavljajo osebe starejše od 41 let.

4.5 Podrobnejša analiza učinkov na prebivalce in na prostor po vrstah učinkov

Pri analizi vrst učinkov projekta glede na to, kaj opazujemo, ugotavljamo, da so bili cilji ukrepov načrtovani ter tako tudi skrbno predvideni, pričakovani in namerni, saj so bili zastavljeni na podlagi predhodne analize stanja v kovinsko-predelovalni industriji na Kozjanskem. Učinki izvedenih ukrepov so bili zaželeni in koristni (v celoti), čas pojava učinkov je bil takojšnji, saj so se učinki pokazali takoj po zaključku projekta. Glede trajanja učinka lahko trdimo, da je tudi dolgotrajen, saj zagotavlja delovna mesta za daljši čas. Učinki so bili tako neposredni kot tudi posredni, natančneje pa so opisani v predhodnih poglavjih diplomskega dela.

Glede vplivov na druge učinke (medsebojno vplivanje) so učinki izbranega programa predvsem spodbujevalni (inducirani) in večstranski (multipli). Glede na izhodišče pojavljanja

učinkov lahko umestimo učinke med notranje (interne). Glede na območje, kjer učinki delujejo imajo predvsem individualni učinek in učinek ožjega kroga.

Glede na splošna področja pojavljanja imajo učinki predvsem gospodarski učinek (učinek povpraševanja, učinek ponudbe, učinek prihodka, itd) ter posredno še družbeni učinek. Učinki projekta se pojavljajo v socialnem (družbenem sektorju) – izboljšanje zaposlitvenih možnosti. Učinki imajo predvsem krajevni in občinski vpliv – izobraževanje, izboljšanje zaposlitvenih možnosti ter v nadaljevanju zaposlovanje lokalnega prebivalstva; posredno ima tudi medobčinskega.

Preglednica 18: Nekatere vrste učinkov analiziranega programa na prebivalce in na prostor.

PREDMET OPAZOVANJA	VRSTA UČINKA
Cilj ukrepa	Predviden (pričakovan, načrtovan, nameren)
Zaželenost	Zaželen
Koristnost	Koristen (v celoti)
Čas pojava	Takojšnji
Trajanje	Kratkotrajen
	Dolgotrajen
Način	Neposreden
	Posreden
Vpliv na druge učinke, medsebojno vplivanje	Spodbujevalni (inducirani)
	Večstranski (multipli)
	Sinergični
Izhodišče pojavljanja	Notranji (interni)
	Zunanji (eksterni)
Prejemniki razvojnih spodbud in območje, kjer delujejo	Individualni
	Učinek ožjega kroga
Splošna področja pojavljanja	Gospodarski (učinek povpraševanja, učinek ponudbe, učinek prihodka, itd)
	družbeni
Ožja področja (sektorji) pojavljanja	socialni
Območje	Krajevni
	Občinski
	Nadobčinski

4.6. Poročila

Poročila kot outputi – v okviru nadzora projekta je bila predvidena priprava mesečnih poročil. Pripravilo se je 10 tehničnih in 10 finančnih mesečnih poročil. Tehnična poročila so vsebovala informacije o aktivnostih, ki so se izvajale v tekočem mesecu in plan za naslednji mesec, finančna poročila so vsebovala podatke o človeških in finančnih virih, kjer se je pri človeških virih se je vodila evidenca o številu dni sli ur za posamezno osebo, ki je delala na projektu ter informacijo o odgovarjajočem plačilu za opravljeno delo. Finančni viri pa so podali detajlno sliko o stroških za posamezne aktivnosti, ki so se izvajale v tekočem mesecu (gradiva za izobraževanje, izobraževanja, praktično usposabljanje) (Program usposabljanja..., 2002)

5. ZAKLJUČEK

V diplomskem delu Planerske teorije in prostorska stvarnost smo na podlagi študije primera z metodo analize ciljev in učinkov izvedenih ukrepov izbranega projekta ugotavljali uspešnost izbranega projekta in njegove učinke na prostor.

Cilji diplomskega dela so bili doseženi. Naredili smo analizo ciljev izbranega projekta in ugotovili kateri cilji projekta so se uresničili ter natančneje analizirali učinke izvedenih ukrepov. Projekt smo tudi umestili v širši planerski postopek.

Cilji proučevanega projekta Usposabljanje v kovinsko-predelovalni industriji v okviru Partnerstva Kozjansko so bili jasni, preverljivi in ustrezno opredeljeni glede na analizo stanja v pokrajini. Analiza stanja je vključevala podatke o stanju na borzi zaposlovanja, analizo podatkov poročil o zaposlenih po posameznih podjetjih. Tako pripravljen projekt je ustrezal potrebam okolja – trgu delovne sile, imel je pozitiven odziv prebivalstva. Posamezni programi projekta so se uspešno zaključili, razen enega programa, ki so ga tekom izvajanja projekta zaradi premajhnega zanimanja nadomestili z novim, ki je ustrezal potrebam povpraševanja in ga tudi uspešno zaključili.

Na podlagi tega lahko le deloma potrdimo delovno hipotezo, da je uspešnost uresničitve zastavljenih ciljev projekta odvisna od jasne, nedvoumne postavitve ciljev projekta, ki je mogoča na podlagi predhodne analize stanja v prostoru.

Uresničitev ciljev ni odvisna le od jasno zastavljenih ciljev določenih na podlagi stanja v prostoru, pomembno vlogo pri tem ima tudi spremljanje izvajanja programa. Z nadzorom nad potekom projekta in uresničevanjem njegovih ciljev lahko tako sproti spremljamo, ali se cilji projekta uresničujejo in zaznamo morebitne negativne učinke izvedbenih ukrepov. Rešitev problemov vsekakor zahteva nadaljnje raziskave.

Pri aplikaciji planerske teorije je pomembno tudi sprotno spremljanje stanja in procesov v prostoru, za katerega smo pripravili določen razvojni projekt.

6. SUMMARY

The diploma thesis Spatial planning theory and spatial reality is based on a study case and as such analyses the success of the chosen project and its effects on geographic space. For this study we used the method of analyzing the aims and the effects of executed measures of the chosen project.

The thesis presents the theoretical frame of planning – the manner of evaluating the effects of executed measures in geographic space.

The project Program of qualification and training in metal secondary industry within the partnership Kozjansko is presented in detail. The aims of the project and the effects of executed measures were analyzed and the institutionalized frame of the project was also presented.

6. VIRI IN LITERATURA

Hergan, I., 2003. Učinki skladnejšega regionalnega razvoja v Sloveniji : magistrsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 171 str.

Moseley, M.J., 2003. Rural Development : principles and practice. London, SAGE, 227str.

Program usposabljanja in izobraževanja v kovinsko-predelovalni panogi v okviru Partnerstva Kozjansko, ki omogoča večjo fleksibilnost, učinkovitost in prilagajanje delovne sile potrebam trga delovne sile, 2002. Šentjur pri Celju, LPC Kozjansko (Dokumentacijsko gradivo)

INTERNETNI VIRI

Alpos. URL: <http://www.alpos.si/default.asp?id=455> (citirano februar 2006)

Container, d.o.o., Celje. URL: http://www.politron-mp.si/ambient/21_0_01.htm (citirano februar 2006)

EUROPA, European Commission, Enlargement, Financial Assistance. URL: <http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/> (citirano julij 2005)

Koval, Šentjur. URL: <http://www.koval.si/Predstavitev-slo.html> (citirano februar 2006)

Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi zavoda LPC Kozjansko, Lokalni Pospeševalni center (Uradni list Republike Slovenije, št. 20/2005). URL: <http://www.sentjur.si/util/bin.php?id=2005022408171263> (citirano december 2005)

PCMG – Pospeševalni center za malo gospodarstvo. URL: <http://www.pcmg.si/> (citirano december 2005)

Predstavitev projekta Phare - aktiviranje zaposlitvenih potencialov v Savinjski regiji. URL: <http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/NovinarskeKonference/OSCelje/4-4-03-1.htm> (citirano december 2005)

Strukturni sladi EU v Sloveniji. URL: <http://www.gov.si/euskladi/> (citirano julij 2005)

Regionalni razvojni program Savinjske statistične regije. URL: http://www.rra-celje.si/files/RRP_Savinjska.pdf (citirano december 2005)

Tajfun. URL: <http://www.tajfun.si/sl/predstavitev1.asp> (citirano februar 2006)

Valji Štore. URL: <http://www.valji.si/> (citirano februar 2006)

Vilkograd. URL: <http://www.vilkograd-sp.si/OPodjetju.htm>. (citirano februar 2006)

VOC. URL: http://www.cm-celje.si/cm-celje/Politika_kakovosti%20in_okolja.htm (citirano februar 2006)

